

Häckande fåglar på Stora Karlsö 2021

Rapporter om natur och miljö | Rapport nr 2021:14

Häckande fåglar på Stora Karlsö 2021

samt jämförelse med tidigare inventeringar

Juho Könönen

Titel: Häckande fåglar på Stora Karlsö 2021

Rapportnummer: 2021:14

ISSN: 1653-7041

Rapportansvarig/Författare: Juho Könönen

Foto omslagsbild: Tordmule Alca torda

Foton baksida: Törnskata Lanius collurio och alkor (sillgrisslor och tordmular)

Foton: Samtliga foton tagna av Juho Könönen

Utgiven av: Länsstyrelsen i Gotlands län

Tryckår: 2021

Tryckeri: Länsstyrelsen i Gotlands län, Visby.

Rapporten finns att hämta i PDF-format på Länsstyrelsens webbplats:

www.lansstyrelsen.se/gotland

Sammanfattning

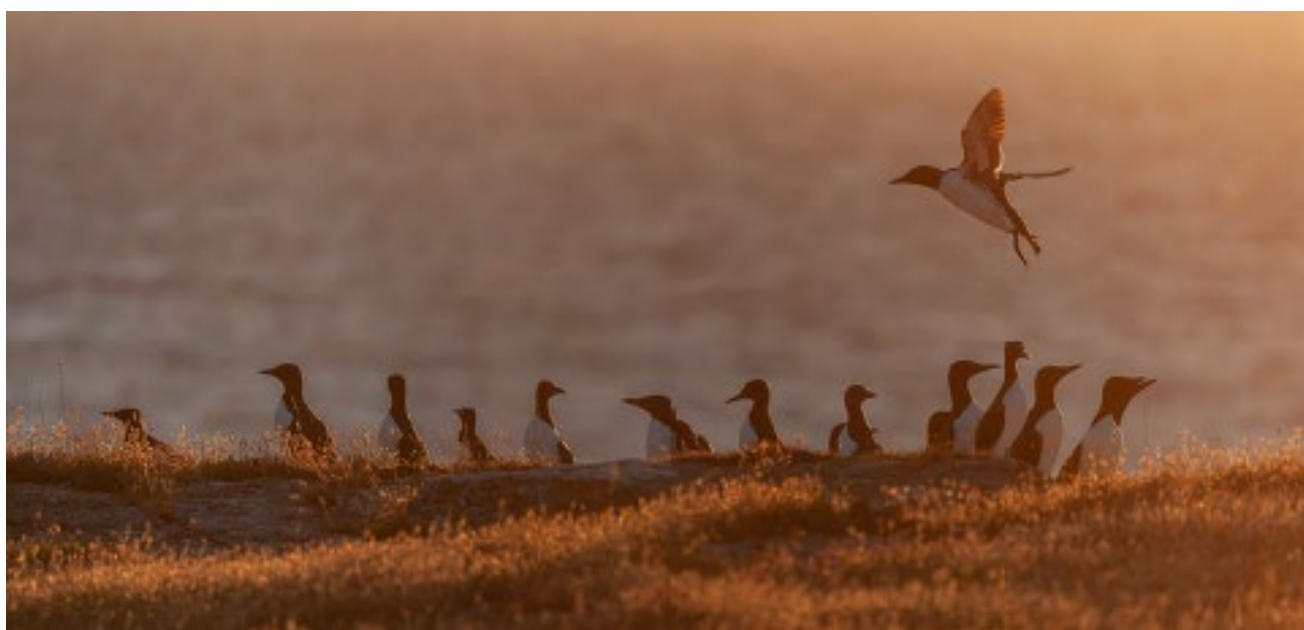
Fågelbeståndet på Stora Karlsö har nu följts på liknande sätt snart i 40 år. Glädjande med årets resultat är att många av arterna ökar på ön. Bäst går det för alkor men också samtliga andfåglar håller ställningarna eller ökar. Stor ökning ses även hos vissa tättingar och skogsduva. Flera arter visar ingen tydlig trend över senaste decennier och endast ett tiotal arter har minskat tydligt. Bland arter som det går bra för finns det flera exempel där Stora Karlsö avviker från den större trenden i Sverige och i våra närområden. Fåglarna som häckar på Stora Karlsö spenderar delar av året på olika platser från Östersjön till övriga Europa, Asien och Afrika. Detta gör att orsakerna till utvecklingen på ön kan spegla förändringar på en stor geografisk yta.

Stora Karlsös karaktärsarter, sillgrissla och tordmule, visar en väldigt positiv trend och nästa totalinventering av Östersjöns största alkoloni ses fram emot. Vitkindad gås har etablerat sig på Stora Karlsö efter första häckningen 2013 och 2021 fanns 11 par. Utvecklingen är intressant eftersom arten samtidigt har minskat kraftigt på Gotland. Årets höga antal småkrakar är också anmärkningsvärt, en fördubbling jämfört med senaste inventeringen. Många sjöfåglar minskar i antal i Sverige och även stabila siffror på Stora Karlsö är därför intressanta. Storskarv började häcka på ön 2001. Årets resultat 1721 par är det högsta hittills och innebär en betydande del av den gotländska populationen.

Havsörn var nära till utrotning kring Östersjön bara för några decennier sen och årets första häckning av arten på Stora Karlsö är ett bevis på lyckade internationella skyddsåtgärder. Skogsduva har uppenbarligen ökat kraftigt sedan 1980-talet, till en nivå där det är svårt att inventera arten. Silvertärna hör också till vinnarna på Stora Karlsö trots dålig häckningsframgång just i år. Arten har ökat från sex par 1984 till årets 280 par.

Bland tättingar är det framförallt lövsångare, koltrast, sädesärta, bofink och hämpling som har ökat mest. Samtliga visar nära en fördubbling sedan inventeringen 2013. Ökningen hos stenskvätta är också anmärkningsvärd, 2021 fanns hela 65 par.

Förlorarna på Stora Karlsö som är direkt beroende av havsmiljön är gråtrut och silltrut som har minskat kraftigt samt tobisgrissla och roska som är helt på väg att försvinna som häckfåglar. Dessa arter minskar även på andra platser. Bland tättingar är det höksångare och rosenfink som kan snart anses som historiska häckfåglar om senaste tidens utveckling fortsätter likartat.

Sillgrisslor *Uria allge*

Inledning

Länsstyrelsen i Gotlands län har tidigare utfört inventeringar av samtliga häckande fåglar på Stora Karlsö vid fyra tillfällen: 1984–85, 1998, 2005 samt 2013. Årets inventering är en uppföljning av dessa. Uppdraget 2021 lämnades till Juho Könönen. I uppdraget ingick även Nationell kustfågelövervakning samt rapportskrivning med jämförelser mot tidigare resultat. Utöver de redan nämnda åren har det gjorts inventeringar av särskilt intressanta arter 2015–2019.

Man vet mycket om fåglarna på Stora Karlsö idag och denna rapport är en till pusselbit bland de många artspecifika studier gjorda genom åren. Sedan 1970-talet har framförallt sillgrisslorna på ön varit i fokus. Kompletterande och allt mer detaljerade studier, också på andra arter, har utförts och många vetenskapliga publikationer har producerats. Stora Karlsö är intressant ur forskningssynpunkt då det exempelvis kan spegla förändringar i Östersjöns tillstånd.

Människan har funnits länge på Stora Karlsö och landskapet har förändrats upprepade gånger under senaste århundraden. I slutet av 1800-talet upphörde fårbetet som hade resulterat i en öppen, mager alvarmiljö. Efter det följde hundra år av igenväxning. Större träd och skogspartier som man ser idag saknades länge och började bildas först på senare halvan av 1900-talet. Från och med 1990-talet har det gjorts riktade insatser för att skapa olika miljöer på ön genom röjningar och återskapandet av fårbeta under somrarna. Den intresserade kan läsa mer om röjningar och historiken bakom dessa i rapporten Häckande fåglar på Stora Karlsö 2005 (Hedgren & Kolehmainen, 2006).

Årets inventering visar att det idag häckar fler fåglar än tidigare dokumenterat på ön. Delar av förändringar i fågelfaunan beror förstås på faktorer långt utanför ön men vissa positiva trender kan troligen förklaras med avvägda naturvårdsinsatser. Dessutom finns det flera positiva exempel på arter inom olika artgrupper som trots minskande trender i landet i stort ökar här. Fågeltätheten på Stora Karlsö saknar motstycke i Sverige och öns betydelse som häckningslokal för flera arter tål att uppmärksammas mer!

Många personer har bidragit till den här rapporten. Jag vill tacka Lena Lavergren och Tomas Johansson på Länsstyrelsen, Karlsöklubben, särskilt tillsynspersonalen Lovisa Dück och Torbjörn Kristiansson, Baltic Seabird Project med Aron Hejdström, Astrid Carlsen, Jonas Hentati-Sundberg, Olof Olsson, PA Berglund, Silvia Melchiori och Camilla Menestrina, Restaurangen Stora Karlsö, Clas Hermansson †, Mia Holmebrant, Leif Wigsten, Agneta Green. Tack även till Stellan Hedgren och Kjell Larsson för synpunkter på rapporten.

Inventeringsmetodik

Metodiken som följdes år 2021 är den samma som under tidigare inventeringar med Naturvårdsverkets rekommendationer (SNV 1978)¹ som grund. Mycket har förändrats sedan första inventeringen gjordes 1984–85, både med biotopen och fågelbeståndet. Vissa avvikelser från metodiken var därför nödvändiga. Dessa skillnader är beskrivna under respektive berörd art. Resultatet är jämförbart med tidigare åren men vissa avvikelser beror säkerligen på personliga tolkningar och utföranden i fält. Siffrorna för flertal arter är inte absoluta antal häckande par. Till exempel en stor del av vissa sjöfåglar kan helt avstå från häckning men är trots det vid häckplatserna.

Största skillnaden mot tidigare inventeringar var att gråtrut, silltrut, sillgrissla och tordmule inte inventerades i sin helhet. Dessa arter följs numera av Baltic Seabird Project.

Fältarbetet gjordes mellan 29 april och 23 augusti. Antal dagar per månad fördelades enligt följande: april 2, maj 24, juni 16, juli 6 och augusti 1.

Vissa arttexter innehåller kompletterande information från 2020 då en påbörjad inventering resulterade i en del relevanta observationer (Clas Hermansson & Juho Könönen, ArtDatabanken).

Art/artgupp	Metodik
Knölsvan	Boräkning
Änder och gäss	Parräkning
Vadare	Revirkartering/boräkning
Måsfåglar	Boräkning/parräkning
Tobisgrissla	Parräkning
Tornseglare	Boräkning
Skogsduva	Revirkartering
Göktyta	Revirkartering
Svalor	Boräkning
Kräkfåglar och stare	Revirkartering/boräkning
Övriga tättingar	Revirkartering

Sjöfågel räknades vid fem tillfällen mellan 29 april och 22 juni. En tidigare räkning av framförallt ejder hade varit önskvärt men var inte möjlig på grund av sen uppstart, väder och båturer.

I de fall jämförelser görs med populationsutvecklingen i övriga Sverige är uppgifterna hämtade från Svensk fågeltaxering², Sveriges fåglar 2020³ och Fåglarna i Sverige 2012⁴ om inte annat anges.

---

¹ Statens naturvårdsverk. 1978. Biologiska Inventeringsnormer, Fåglar.

² Svensk fågeltaxering. fageltaxering.lu.se. Hämtad hösten 2021.

³ Wirdheim, Anders. Sveriges fåglar 2020. Hur går det för Sveriges fåglar med särskilt fokus på läget vid hav och kust? BirdLife Sverige och Svensk Fågeltaxering.

⁴ Ottosson, U. et al. 2012. Fåglar i Sverige - antal och förekomst. SOF, Halmstad.

Resultat från 2021 och tidigare inventeringar

Resultatet med antal par från 2021 samt tidigare inventeringar sammanfattas i tabell 1 nedan.

Tabell 1: Sammanfattning av resultatet (antal par) från år 2021 samt tidigare inventeringar år 2013⁵, 2005⁶, 1998⁷ samt 1984–85⁸.

Art	2021	2013	2005	1998	1984–85
Vitkindad gås	11	1	0	0	0
Grågås	14	8	6	6	1–2
Knölsvan	6	5	5	6	1
Gravand	8	8	8	10	15–20
Snatterand	5	1	0	0	0
Gräsand	23	5	8	8	5
Ejder	1000	810	1080	1190	1100
Svärta	204	120	120	175	280
Storskrake	5	2	3	1	0
Småskrake	102	46	41	44	15–20
Tornseglare	3	5	3	1	7
Gök	1	0	0	0	0
Skogsduva	300	110	82	51	66
Ringduva	1	0	0	0	0
Vattenrall	0	0	1	0	0
Strandskata	9	9	11	10	11
Tofsvipa	0	0	3	0	0
St strandpipare	6	6	6	5	5
Storspov	1	1	0	0	0
Roskarl	0	2	3	4	4
Enkelbeckasin	0	0	0	0	2
Rödbena	3	6	5	5	5
Skrattmås	9	8	0	0	2
Fiskmås	23	13	14	22	30
Havstrut	11	10	8	2–3	2
Gråtrut	–	330	546	826	414
Silltrut	–	254	562	323	350
Fisktärna	0	0	0	0	1
Silvertärna	280	173	41	15	6
Sillgrissla	–	7000	6000–6500	–	7500
Tordmule	–	8000	7500–8000	4500	1675
Tobisgrissla	1	3	6	10	34
Storskarv	1721	930	978	0	0
Havsörn	1	0	0	0	0
Göktyta	1	2	0	2	1
Törnskata	4	5	4	5	8
Kaja	0	0	1	0	0
Kråka	7	11	9	1–3	2
Korp	2	1	1	1	1
Blåmes	2	3	0	0	2
Talgoxe	12	14	7	9	1

⁵ Hermansson, C. & Wizén, O. 2014. Fåglarna på Stora Karlsö 2013. Rapporter om natur och miljö nr 2014:8. Länsstyrelsen i Gotlands Län.

⁶ Hedgren, S. & Kolehmainen, T. 2006. Häckande fåglar på Stora Karlsö 2005. Rapporter om natur och miljö - nr 2006:9. Länsstyrelsen i Gotlands Län.

⁷ Hedgren, S. & Kolehmainen, T. 2000. Häckande fåglar på Stora Karlsö 1998. Länsstyrelsen i Gotlands Län.

⁸ Hedgren, S. 1985. Häckande fåglar på Stora Karlsö 1984–85. Länsstyrelsen i Gotlands Län.

Sånglärka	44	54	21	39	30
Ladusvala	6	4	0	0	0
Hussvala	119	175	89	158	243
Grönsångare	0	1	1	1	1
Lövsångare	171	94	66	56	29
Gransångare	2	1	1	2	1
Lundsångare	0	4	0	0	1
Busksångare	3	0	0	0	0
Kärrsångare	2	2	3	3	2
Härmsångare	10	11	12	10	9
Svarthätta	4	4	1	0	2
Trädgårdssångare	2	1	2	6	6
Höksångare	1–2	14	14	12	9
Årtsångare	26	19	17	8	5
Törnsångare	17	19	17	15	12
Gärdsmyg	1	5	0	0	0
Stare	22	34	22	17	28
Koltrast	31	16	17	10	9
Taltrast	0	2	0	0	0
Grå flugsnappare	0	1	0	0	2
Näktergal	22	23	14	6	3
Mindre flugsn.	0	0	1	0	0
Svartvit flugsn.	0	2	1	1	0
Svart rödstjärt	0	0	1	0	0
Stenskvätta	65	42	34	25	19
Järnsparv	3	0	0	0	0
Sädesärla	44	19	17	12	12
Skärpiplärka	16	16	13	13	15
Bofink	41	25	16	14	9
Rosenfink	0	7	19	16	13
Grönfink	15	25	15	8	6
Hämpling	28	16	10	9	5
Gulspurv	10	26	15	8	7
Antal arter	60	62	56	50	54
Antal par (exkl. gråtrut, silltrut, sillgrissla och tordmule)	4481	2980	2893	2034	2092

Resultat från 2021 och mellanårsinventeringar av särskilt intressanta arter åren 2015–2019

Resultatet med antal par från 2021 samt tidigare inventeringar sammanfattas i tabell 2 nedan.

Tabell 2: Sammanfattning av resultatet (antal par) från år 2021 samt tidigare inventeringar år 2019⁹, 2018¹⁰, 2017¹¹, 2016¹² samt 2015¹³.

Art	2021	2019	2018	2017	2016	2015
Storskarv	1721	1130	1070	1090	1090	1020
Roskarl	0	0	0	2	1	2
Havstrut	11	9	–	9	9	10
Silvertärna	280	22	269	188	216	186
Tobisgrissla	1	2	0	0	2	3
Hussvala	119	115	100	112	121	149
Skärpiplärka	16	20	19	19	19	16
Höksångare	1–2	9	10	12	12	12
Törnskata	4	7	7	7	–	–
Rosenfink	0	5	5	4	4	5

Hussvala *Delichon urbicum*

⁹ Hermansson, C. 2019. Häckfågelinventering och kustfågelövervakning Stora Karlsö 2019. Stencil.

¹⁰ Hermansson, C. 2018. Häckfågelinventering och kustfågelövervakning Stora Karlsö 2018. Stencil.

¹¹ Hermansson, C. 2017. Häckfågelinventering och kustfågelövervakning Stora Karlsö 2017. Stencil.

¹² Hermansson, C. 2016. Häckfågelinventering och kustfågelövervakning Stora Karlsö 2016. Stencil.

¹³ Hermansson, C. 2015. Häckfågelinventering och kustfågelövervakning Stora Karlsö 2015. Stencil.

Artkommentarer

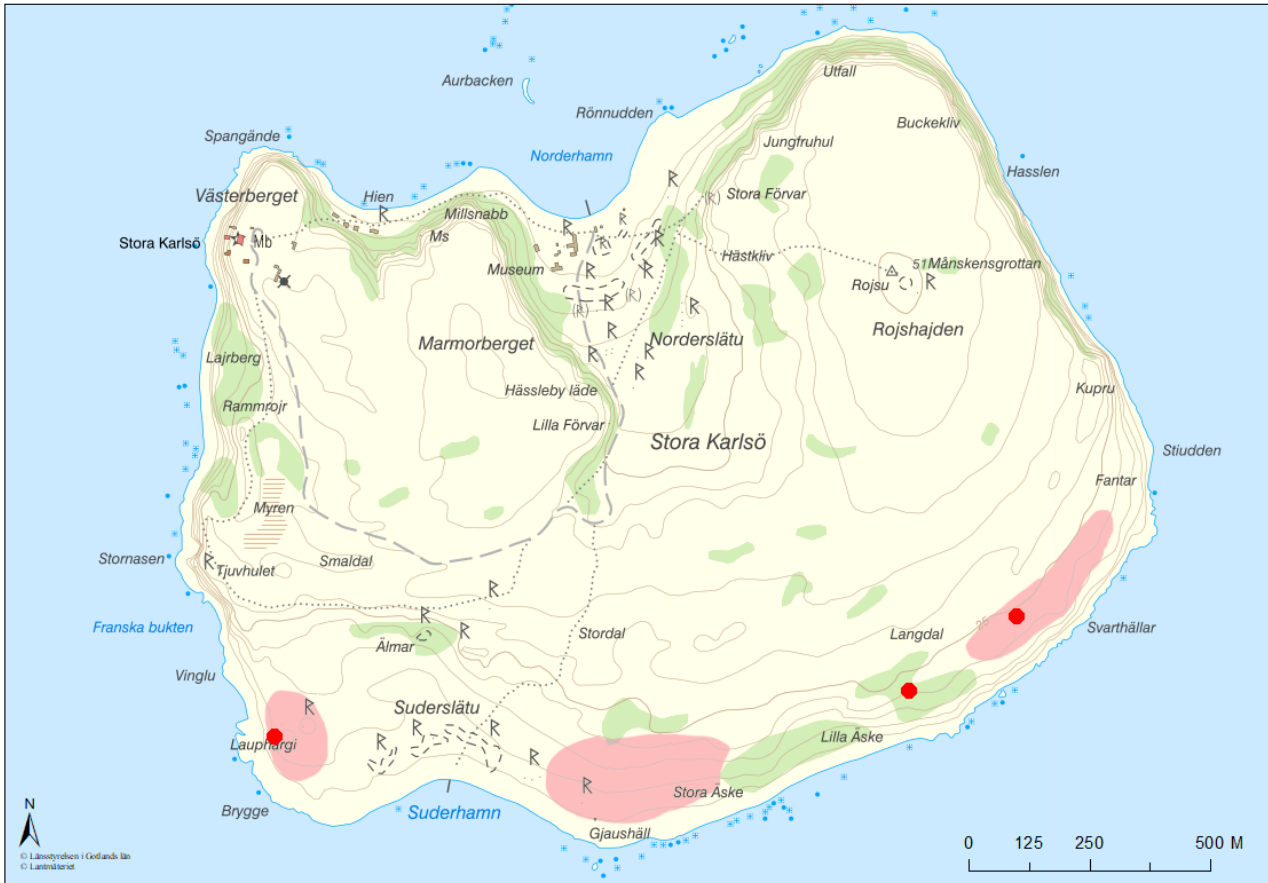
Vitkindad gås *Branta leucopsis* - 11 par (2013: 1, 2005: 0, 1998: 0, 1984–85: 0)

Population på Gotland har minskat kraftigt sedan början av 2000-talet (Kjell Larsson, mailledes) men antal par på Stora Karlsö har ökat från första häckningen 2013 till dagens elva par. Samtliga par fanns utspridda i trutkolonin på Rönnudden. Totalt sågs fem kullar. De flesta ungar försvann dock inom några dagar, troligen på grund av predation. Den 4 juli sågs två större ungar och 14 adulta fåglar. En häckande hane bar på en metallring och var märkt som adult i januari 2013 i Holland.

Grågås Anser anser - 14 par (2013: 8, 2005: 6, 1998: 6, 1984–85: 1–2)

Artens framgång i landet märks även på Stora Karlsö där endast ett par fanns vid första inventeringen 1984–85. Bona ligger troligen under den tätaste vegetationen eller klippor och är svåra att upptäcka. Uppskrämda fåglar lämnades i fred så att endast ett bo med två ägg på Lauphargi lokaliserades exakt. Inga ungar observerades. Samtliga par fanns i området från Svarthällar till Brygge. Ett stort antal ruggande grågäss samlades på södra sidan av ön under försommaren, som mest 440 den 11 juni.

Knölsvan *Cygnus olor* - 6 bon (2013: 5, 2005: 5, 1998: 6, 1984–85: 1)

Knölsvansbeståndet har varit stabilt sedan 1998 och det är möjligt att fler par inte får plats på ön. Ett par övergav sitt bo med tre ägg på Millsnabb i mitten av maj. Ett annat par byggde bo så sent som 23 maj norr om Stornasar men gav upp sitt försök. Ytterligare ett par visade revirbeteende under några veckor vid Utfall men verkade aldrig bygga bo. Tre kullar (Rönnudden sju+två och Brygge två ungar) sågs från slutet av maj till mitten av juli. Vid sista besöket 23 augusti sågs tre familjer med sju, fyra och två ungar. Det är möjligt att kullen med fyra ungar var från paret vid Hasslen där häckningen var sen och svårast att följa eftersom boet låg nedanför branten. Påståendet från tidigare inventeringsrapporter om att svanarna lämnar ön med sina ungar verkade inte stämma 2021.

Gravand *Tadorna tadorna* - 8 par (2013: 8, 2005: 8, 1998: 10, 1984–85: 15–20)

Antalet gravandspår har varit stabilt sedan 2005 och åtta par konstaterades på ön 2021. Inga bon eller lyckade häckningar sågs. Antagligen finns det gott om naturliga boplatser men öns karga stränder är troligen inte optimala för varken födosök eller skydd från predatorer.

Snatteband *Anas strepera* - 5 par (2013: 1, 2005: -, 1998: -, 1984–85: -)

Snatteband har ökat i tydligt i södra Sverige sedan första inventering och den utvecklingen börjar ses även på Stora Karlsö trots miljöns brister för simänder. Första paret på ön sågs vid förra inventering 2013. En kull sågs i juli 2020, vilket var den första bekräftade häckningen på ön. Årets par sågs utspridda längs hela kusten från Suderhamn till Utfall. Bon kan antagligen ligga även längre upp på ön. Snattebänder sågs gå runt på Suderslätt och Stordal samt flyga över hela ön på kvällarna på samma maner som svärter, småskrakar och ejdrar. Häckningarna var relativt sena: tre–fyra kullar sågs i juli och de verkade klara sig i alla fall de första veckorna i livet.

Gräsand *Anas platyrhynchos* - 23 par (2013: 5, 2005: 8, 1998: 8, 1984–85: 5)

Arten visar en tydlig ökning 2021 jämfört med tidigare inventeringar. Skattningar av den svenska populationen varierar en del över tid men ingenting tyder på att arten ökar utan läget anses snarare stabilt. Orsakerna till ökningen på Stora Karlsö är därmed inte kända. Som för de flesta sjöfåglar lokaliserades paren längs hela kusten förutom sträckan från Utfall till Stiudden. Totalt sågs elva kullar och överlevnaden verkade likartad med snatterandens.

Ejder *Somateria mollissima* - 1000 par (2013: 810, 2005: 1080, 1998: 1190, 1984–85: 1100)

Trots markant minskning av ejder i Östersjön sedan 90-talet visar populationen på Stora Karlsö ingen tydlig trend. 2013 sågs endast 810 par men resultatet från 2021 är mycket nära de tidigare årens inventeringar. Resultat från 2020 är inte tillgängliga men antalet par var det högsta sen 1984–85 (Clas Hermansson, muntl). Första sjöfågelräkningen den 29 april 2021 gjordes för sent för exakt räkning av honor eftersom de första redan låg vid sina bon där det kunde observeras från stigar. Trots det sågs 1519 hanar och 856 honor och det beräknade parantalet är därför en grov uppskattning¹⁴. Första ungarna sågs den 14 maj och första äggen beräknas ha lagts under första halvan av april. Enstaka honor hittades ruvandes så sent som 18 juni.

Vid inventeringen av sjöfågel runt hela ön den 31 maj sågs 422 honor och 483 ungar (29 maj 2013: 272/667). Den 11 juni räknades 553 honor och 357 ungar (12 juni 2013: 211/784) och 22 juni 264 honor och 144 ungar. 10 juli sågs 104 ungar och 23 augusti 50 nästan fullvuxna ungar. Direkt predation sågs sällan men de flesta ungarna som sågs i maj-juni var nyligen kläckta och det verkar som att en stor del av ungarna prederades tidigt efter att ha tagit sig till vattnet. Flera kadaver av ådor hittades på land, troligen tagna av havsörnar. Det har spekulerats i att ejdrar simmar till Gotland med sina ungar men inget stöd för teorin hittades under 2020–2021. Det känns inte heller rimligt att ta sig från Stora Karlsö till den örntäta Gotlandskusten. Värt att nämna är att alla sju döda ejderungar som samlades in under säsongen och analyserades av SVA var smittade av det högpatogeta fågelinfluensaviruset H₅N₈.

Reproduktionen på Stora Karlsö varierar från år till år. År 2020 räknades den 10 juni 334 honor och endast 15 ungar och de sista fem ungarna sågs redan 15 juni. Högst troligen blev det alltså inga flygga ejderungar från Stora Karlsö år 2020. På liknande sätt sågs 160 ådor och två ungar runt om ön den 15 juni 2005.

¹⁴ Enligt metodiken som har följts på Stora Karlsö skulle antal hanar kunna tolkas ungefär lika med antalet par. När det gäller ejder är detta dock föråldrad uppfattning. Senaste tidens forskning (Ramula S, Öst M, Lindén A, Karell P, Kilpi M (2018)) visar att det idag finns betydligt fler hanar än honor i Östersjöpopulationen. Detta förstärks av egna studier av sträckande ejdrar på Gotland under huvudsträckperioden i mars-april åren 2017-2021 med 16711 hanar och 7792 honor observerade. Hänsyn till detta har tagits redan 2013 i och med att parantalet då var lika med antal observerade honor. Om detta har gjorts tidigare år är okänt. Även vissa andra sjöfågelarter visar motsvarande könsfördelning med större andel hanar än honor. Det har tidigare räknats ejderbon från Norderhamn till Hien men metodiken finns inte beskriven och inventeringen upprepades inte 2021.

Svärta *Melanitta fusca* - 204 par (2013: 120, 2005: 120, 1998: 175, 1984–85: 280)

År 2021 konstaterades det högsta antalet par sen 1985, motsvarande en 70 procentig ökning från 2005 och 2013. Ökningens orsak är okänd och trenden i landet är tvärtom sakta minskande. Svärta är en av de arter som häckar sent på Stora Karlsö och högsta siffran under våren, 220 par, räknades den 31 maj. Utöver dessa sågs också ca 30 (15 hanar) fjolårsfåglar som inte inkluderades i siffran eftersom arten inte häckar under första sommaren¹⁵. Det är inte känt om likadan justering har gjorts tidigare år men åldersbestämning av liggande svärtor kräver noggrannhet och är inte helt enkelt. Den 11 juni räknades 183 adulta par och ca 80 fjolårsfåglar (38 hanar). Första ruvande fågeln sågs den 5 juli.

En vindstilla kväll den 4 juli räknades totalt 720 rastande svärtor på västra sidan från Norderhamn till Brygge. Cirka två tredjedelar av dessa var hanar och ungefär hälften av hanarna var fjolårsfåglar. Det är uppenbart att en stor del av dessa inte häckade på ön men antalet gamla hanar (ca 240) överensstämmer väl med siffran i maj. Intressant är också att en sådan mängd fjolårsfåglar kan rimligen inte enbart vara fåglar födda på Stora Karlsö.

Inga inventeringsbesök gjordes under sensommaren då de flesta ungarna antagligen kläcks. Vid besöket 23–24 augusti sågs 17 stora ungar mellan Stornasar och fyren tillsammans med åtta honor.

Storskrake *Mergus merganser* - 5 par (2013: 2, 2005: 3, 1998: 1, 1984–85: -)

Vid första sjöfågelräkningen sågs fyra hanar och sex honor. Snarlika siffror sågs nästan dagligen under maj-månad. En häckning i en holk på södra sidan av ön följdes närmare. Ruvningen började vid månadsskiftet april-maj. Alla sju ägg kläcktes i början av juni. Fem nyligen kläckta ungar sågs den 16 juni i Norderhamn och tolkades som en annan kull. Det finns minst fyra holkar på ön som lämpar sig till storskrake och det finns ett till synes stort utbud av naturliga boplatser under vegetation och stenblock.

Småskrake *Mergus serrator* - 102 par (2013: 46, 2005: 41, 1998: 44, 1984–85: 15–20)

Den 14 maj inräknades 191 hanar och 107 honor runt om ön. Detta är klart högsta siffran under inventeringar gjorda på Stora Karlsö. En så kraftig ökning är svårt att förklara med populationsförändringar i landet. Arten anses ha ökat sedan 80-talet men senaste tidens uppskattningar i Sverige tyder på att ökningen har planat ut. Småskrake häckar sent och äggläggning sker troligen tidigast från slutet av maj vilket stöds av att första kullen sågs den 4 juli. Det känns därför rimligt att häckande fåglar är vid häckplatserna i mitten av maj. Sjöfågelräkningarna 29 april och 31 maj gav 75 respektive 40 hanar och 47 respektive 28 honor. Siffrorna skiljer sig åt markant och tolkningen av antal par blir svår. Årets siffror genom hela säsongen var betydligt mycket högre än 2013 då högsta noteringen var från den 15 maj (46 par). Endast en kull med fem stora ungar sågs vid sista besöket i augusti.

---

¹⁵ Cramp, S and Simmons, K E L (eds.) (2020) BWP: Birds of the Western Palearctic app. NatureGuides Ltd.

Tornseglare *Apus apus* - 3 par (2013: 5, 2005: 3, 1998: 1, 1984–85: 7)

Tornseglare ses ibland i stora antal under häckningstid men arten är svårinventerad. Fåglar bärandes fjädrar till bomaterial sågs vid två tillfällen, vid Utfall och Kupru. Frekvent matande fåglar sågs inte under inventeringsperioden. Eventuella häckningarna var sena. Två fåglar besökte en trolig boplats i branten vid Hässelby läde den 11 juli men inga ungar hördes.

Gök *Cuculus canorus* - 1 par (2013: 0, 2005: 0, 1998: 0, 1984–85: 0)

Arten sågs några gånger i maj men det kunde naturligtvis röra sig om rastande fåglar under sin flytt. Observationerna under sommaren tyder dock på att arten försökte häcka. Spel och även honans drill-läte hördes från slutet av maj och en vecka in i juni. Under senare halvan av juni sågs en hona upprepade gånger flyga runt i enbuskmarkerna centralt på ön. I slutet av månaden sågs hane och hona tillsammans på Marmorberget. Häckning av gök är svårt att bekräfta men observationerna bedömdes beröra ett häckande par, första gången under inventeringarna på ön.

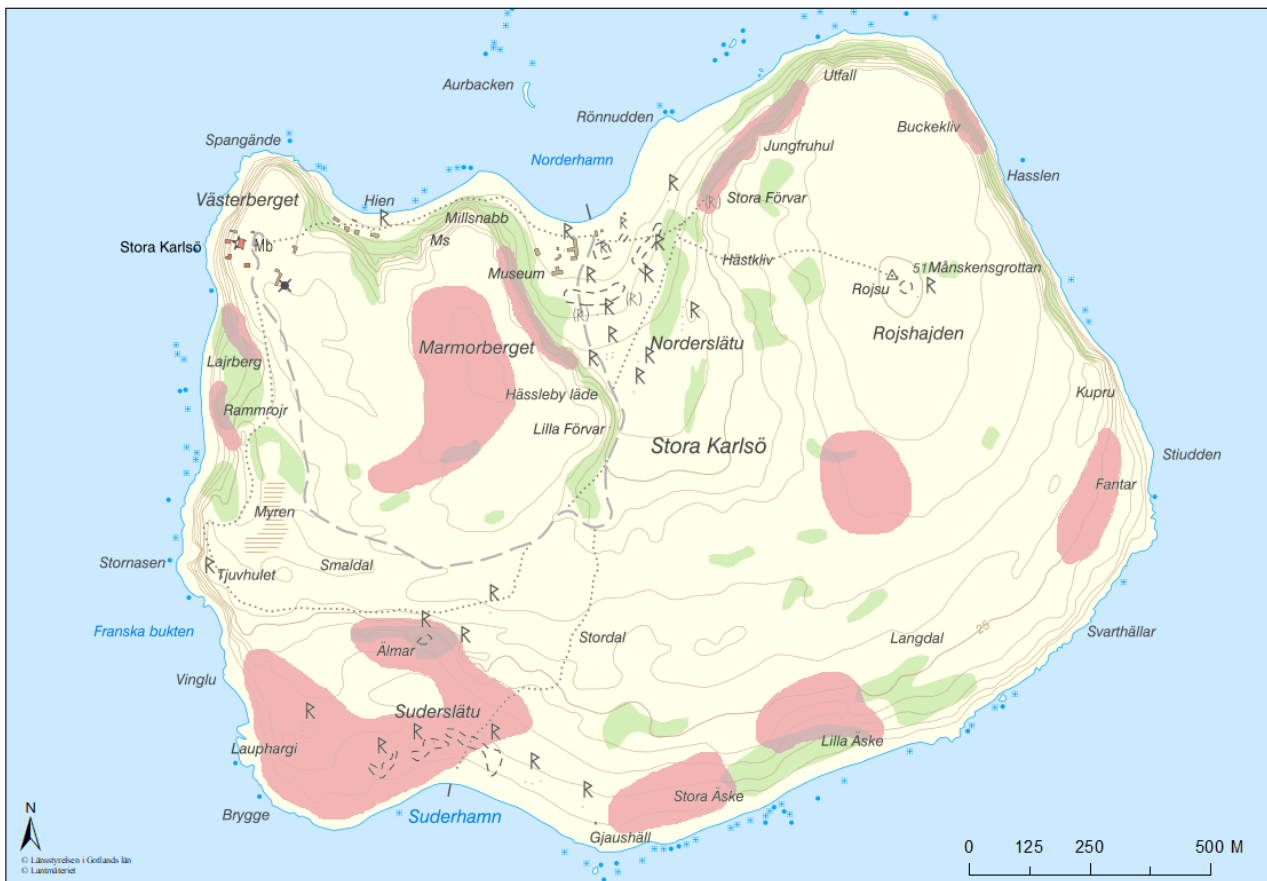
Skogsduva *Columba oenas* - 300 par (2013: 110, 2005: 82, 1998: 51, 1984–85: 66)

Skogsduvan minskade kraftigt i Sverige under tio år från 1980- till 1990-talet och populationen har sedan dess varit stabil eller sakta ökande. Ökningen på Stora Karlsö har varit kraftig men arten är svårinventerad och siffrorna ska tolkas därefter. Skogsduva är en av de tidigaste vårfåglarna på Gotland och börjar anlända redan i februari. Det är okänt när duvorna anländer och mest aktivt hävdar revir på Stora Karlsö. Häckningen är också nästintill omöjlig att följa eftersom de allra flesta häckar i håligheter i marken. Trots uppföljning dröjde det till den 21 juni innan första ungfågeln med säkerhet kunde bestämmas, vilket tyder på att arten häckar relativt sent. När man går i områden där det finns flest bon, skrämmer man upp endast de närmaste ruvande fåglarna. Hur många som vågar ligga kvar i sina bon är omöjligt att säga. Det är också svårt att veta hur mycket tid som paret tillbringar samtidigt i närheten av boet eller hur stor andel av fåglarna är icke häckande.

Antalet öppet rastande fåglar, på håll utan att skrämma upp dem, räknades på olika delområden under säsongen vilket resulterade totalt i strax över 300 individer. Detta gjordes under perioden då fåglarna tros ruva och många av dessa fåglar borde då ha sina partners i boet. Mest skogsduvor fanns från Lauphargi till Suderhamn men arten verkar häcka nästan överallt på ön förutom på Norderslätt och stora delar av Rojsuhajd. Områden med flest duvor presenteras på kartan.

Det ser ut som att Stora Karlsö används i första hand som häckningsplats och födosök sker på Gotland. Det är ständig trafik av skogsduvor mellan öarna men vissa tider på dagen är det tydligt enkelriktad. Detta flöde räknades vid fem olika tillfällen i månads-skiftet maj-juni och som mest sågs 311 duvor som återvände från Gotland den 1 juni mellan 4:30-9:00. Under samma tid sågs inga duvor att flyga åt andra hållet. Datumet talar för att det fortfarande ruvades i de flesta bon.

Duvor är också kända för att ha en lång häckningssäsong med flera kullar om året. Den 23 augusti sågs 150 skogsduvor på ön och det var mycket trafik till och från Gotland även då. Detta talar för att en del sena häckningar sker.

Ringduva *Columba palumbus* - 1 par (2013: 0, 2005: 0, 1998: 0, 1984–85: 0)

Detta var första gången ringduva konstaterades häcka under inventeringsåren. En fågel flög upp vid några tillfällen från samma plats i Norra Thujan i början av säsongen. Vid ett kontrollbesök i slutet av maj hittades ett bo som troligen var övergivet. Artens framgång i Sverige syns även i form av större antal rastande och sträckande fåglar under senvåren. Spelande fåglar hördes vid fyra tillfällen mellan 30 maj och 10 juli och det är möjligt att flera häckningsförsök skedde under sommaren.

Vattenrall *Rallus aquaticus* - 0 par (2013: 0, 2005: 1, 1998: 0, 1984–85: 0)

Strandskata *Haematopus ostralegus* - 9 par (2013: 9, 2005: 11, 1998: 10, 1984–85: 11)

Antal par har varierat mellan nio och elva sedan 1984 och ingen tydlig förändring har skett. Fyra bon lokaliserades på norra halvan av ön där man kan observera strandlinjen utan större störning. Ungar sågs för två par, i Hien och på Rönnudden. Dessa överlevde i alla fall från kläckningen i slutet av maj till början av juli. Två ungar sågs på Rönnudden även vid sista besöket i augusti.

Tofsvipa *Vanellus vanellus* - 0 par (2013: 0, 2005: 3, 1998: 0, 1984–85: 0)

Större strandpipare *Charadrius hiaticula* - 6 par (2013: 6, 2005: 6, 1998: 5, 1984–85: 5)

Ingen förändring i antal par har skett jämfört med tidigare inventeringar. Däremot häckade arten endast nära strandlinjen 2020–2021. Tidigare har de hittats även uppe på slätten. Två revir fanns på sydsidan men dessa var i områden med mycket häckande fåglar och exakt lokalisering av bon var inte motiverad. Åtta bon hittades i norr och dessa bedömdes utgöra fyra olika par som la nya kullar efter misslyckade förstaförsök.

Som konstaterats i tidigare rapporter störs strandpiparna av besökarna i Norderhamn och Hien och behöver konstant lämna äggen under ruvningen. Olyckligt nog sker äggläggningen i början av maj, precis innan ön öppnas för besökare och fåglarna väljer boplatser innan störningen börjar. Samtidigt häckar strandpiparna år efter år i dessa områden, möjligen på grund av lägre predationstryck från kråkor och måsfåglar. Efter första misslyckandet valde flera par fortsatt att lägga ägg på platser där de störs. De ungar som kläcktes försvann snabbt och överlevde oftast bara några dagar. I Hien sågs en kråka ta en av ungarna när de var endast en dag gamla och resten hade troligen samma öde följande dagar. Värt att nämna är att häckningarna inte gick mycket bättre år 2020 då ön var stängd för besökare.

Storspov *Numenius arquata* - 1 bo (2013: 1, 2005: 0, 1998: 0, 1984–85: 0)

Ett bo med tre ägg hittades på Rojshajden i april. Ett ensamt, öppet markhäckande par lyckades inte komma långt med häckningen och det är troligt att kråkfågarna rövade boet. Storspov syns och hörs tydligt i samband med häckningen men trots det var det svårt att förstå hur många häckningsförsök eller par som var inblandade. Vid några tillfällen observerades spel på båda östra och västra sidan samtidigt. Varnande fåglar, ibland i små grupper, kunde ses till mitten av juni men aldrig på båda sidorna samtidigt. Vårsträcket var sent och höststräcket kan komma igång redan i slutet av maj och det är inte ovanligt att vadare spelar och varnar under tidigt höststräck. Mönstret var likadant även år 2020.

Roskarl *Arenaria interpres* - 0 par (2013: 2, 2005: 3, 1998: 4, 1984–85: 4)

Arten ingår i de årliga inventeringar som har gjorts sedan 2015. Sist det konstaterades roskarlsrevir (två) på Stora Karlsö var 2017. Artens häckningsmiljö på Stora Karlsö kan ha minskat något i och med tätare vegetation framförallt på sydsidan. De bakomliggande orsakerna till minskningen i stort är dock okända. Roskarl har minskat tydligt både på Gotland och i övriga Östersjön de senaste årtionden.

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago* - 0 par (2013: 0, 2005: 0, 1998: 0, 1984–85: 2)

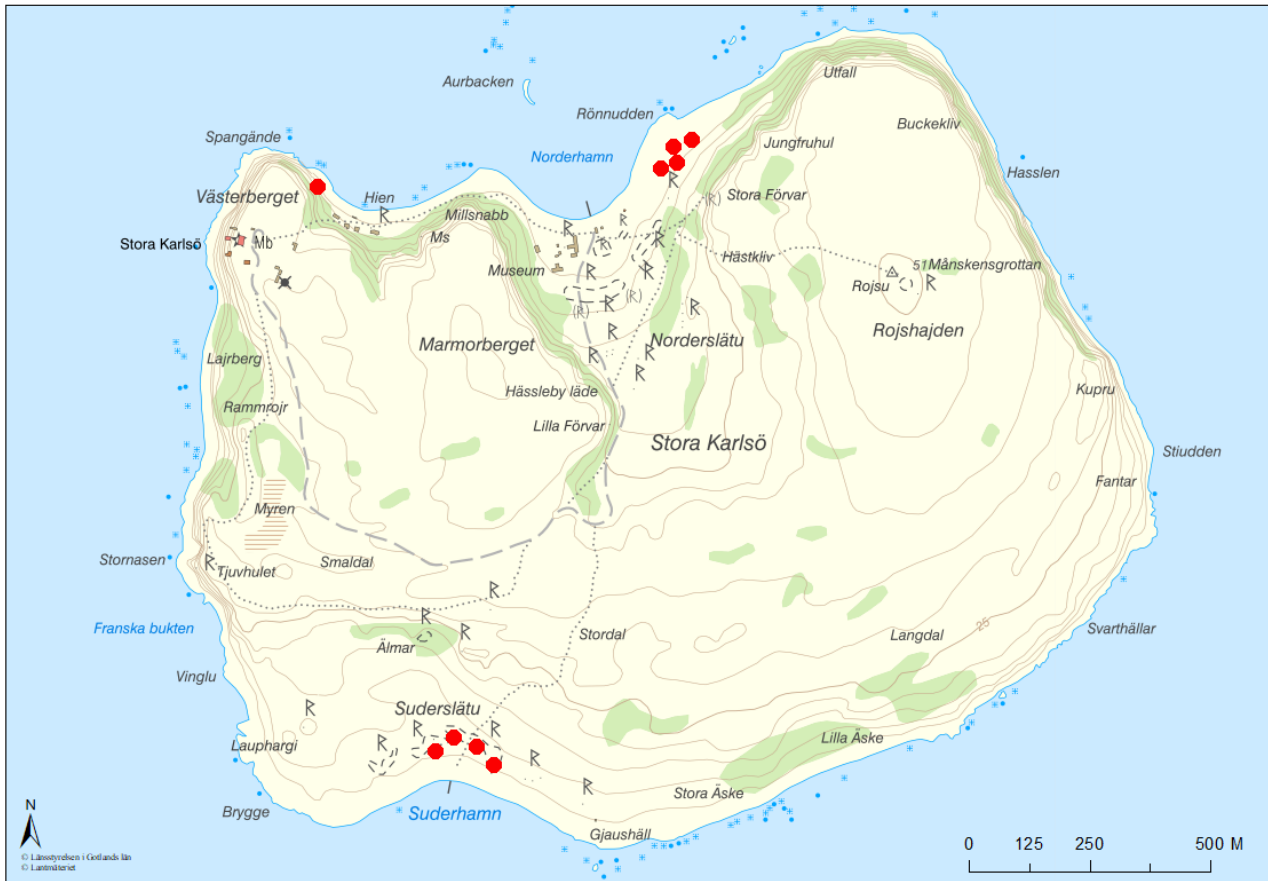
Rödbena *Tringa totanus* - 3 par (2013: 6, 2005: 5, 1998: 5, 1984–85: 5)

Färre par än förut konstaterades. Det är svårt att veta exakt varför arten har minskat. En torrare miljö är inte till rödbenas fördel. Förut har rödbena häckat även längre upp på ön och arter som enkelbeckasin och vattenrall under tidigare inventeringar tyder på att det har varit fuktigare förut. En nästan fullvuxen unge sågs i Suderhamn i början av juli.

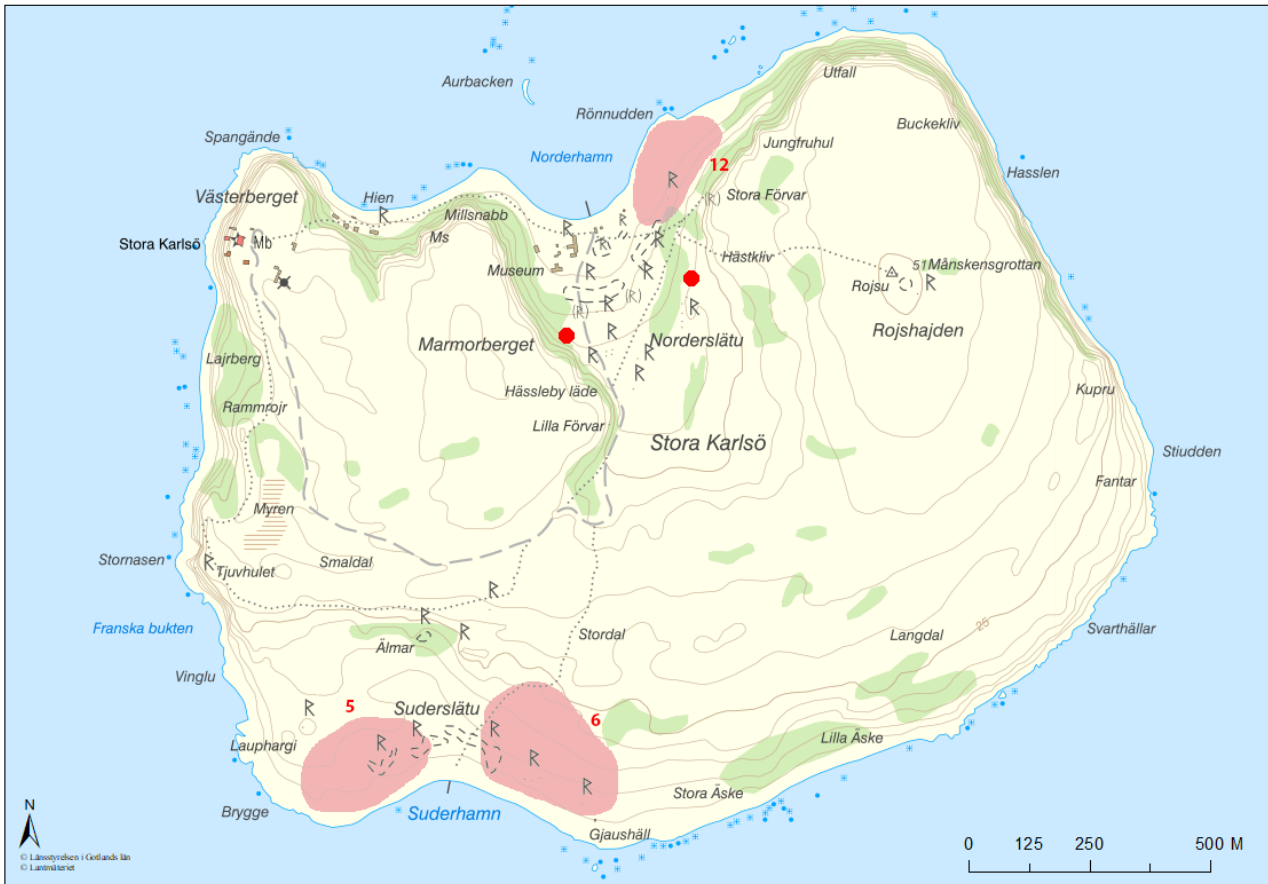
Skrattmåsar *Chroicocephalus ridibundus* - 9 bon (2013: 8, 2005: 0, 1998: 0, 1984–85: 2)

Fyra par häckade på Rönnudden och fyra i Suderhamn och utnyttjade skyddet som andra måsfågel- och silvertärnekolonier bjuder. Ett solitärt par häckade någonstans i Hien där en liten unge matades i juli. Skrattmåsar häckade relativt sent på Stora Karlsö. Första ungarna kläcktes efter midsommar strax innan man börjar se första höstflyttande ungar från andra häckplatser. Flera skrattmåsar letar aktivt efter tappade fiskar från grisslor som matar sina ungar.

Fiskmåsar *Larus canus* - 23 par (2013: 13, 2005: 14, 1998: 22, 1984–85: 30)

23 par fiskmåsar är högre än de två föregående inventeringar och motsvarar antalet från 1998. De häckande paren hittades i samma områden som skratmåsar, förutom två solitära par på Norderslätt.

Havstrut *Larus marinus* - 11 par (2013: 10, 2005: 8, 1998: 2-3, 1984-85: 2)

Havstrut är en av de arter som har inventerats årligen sedan 2015. Antalet har varit stabilt mellan nio och tio par de senaste åren. Årets lilla ökning kan bero på större inventeringsinsats och därmed noggrannare genomgång av framförallt sydstranden.

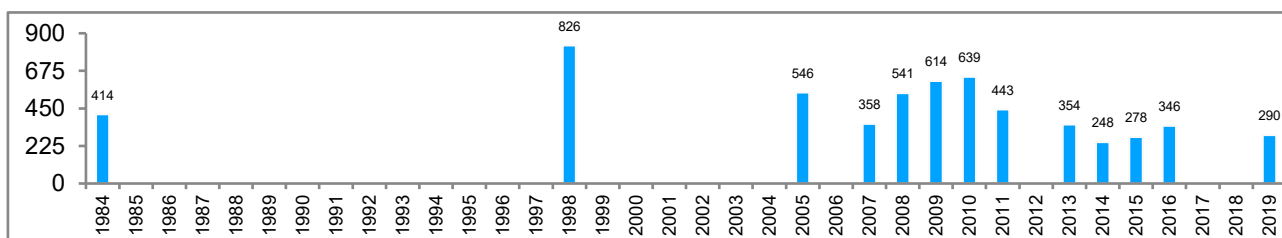

Gråtrut *Larus argentatus* - ej inventerad (2013: 330, 2005: 546, 1998: 826, 1984–85: 414)

Gråtrutsinventeringen sköts numera av Baltic Seabird Project som räknar alla trutbon med några års mellanrum. Senaste räkningen över hela ön 2019 resulterade i 290 bon. Det går dock att se de allra flesta ruvande fåglar på norra delen av ön, från Stornasar till Stiudden, utan att stora fåglarna och dessa räknades även 2021. Inventeringar av bon i detta område visar följande:¹⁶ 1984: **162**, 1998: **355**, 2005: **256**, 2013: **75**, 2014: **58**, 2015: **65**, 2016: **77**, 2019: **103**, 2021: **114**

Antalet häckande trutar har minskat på östsidan från Utfall till Stiudden. Nästa inventering av samtliga trutbon på hela ön kommer förhoppningsvis att visa om det har skett en förflyttning från syd till norr eller om ökningen i norr är tillfällig. Som kan ses i Figur 1, är variationen mellan åren också betydande. En samhäckning av gråtrut och silltrut observerades både 2020 och 2021.²¹

Figur 1: Sammanställning av antal bon av gråtrut (*Larus argentatus*) på Stora Karlsö åren 1984–2019¹⁷.

¹⁶ Baltic Seabird Project, opublicerad

¹⁷ Hämtad från: Olsson, O., & Hentati-Sundberg, J. (2017). Population trends and status of four seabird species (*Uria aalge*, *Alca torda*, *Larus fuscus*, *Larus argentatus*) at Stora Karlsö in the Baltic Sea. *Ornis Svecica*, 27(2–4), 64–93.

Silltrut *Larus fuscus* - ej inventerad, 2019: 270 bon (2013: 254, 2005: 562, 1998: 323, 1984–85: 350)

Likt gråtrut, räknades inte alla bon av silltrut år 2021. En del av ön kan dock inventeras utan störning i kolonin och detta presenteras på kartan. 70 ruvande fåglar räknades på Norra halvan från Stornasar till Stiudden. Silltrutar fanns i två skilda områden, kring Rammrojr och Rönnudden-Utfall. Några till bon kan ha funnits där man inte ser strandlinjen nedanför Västerberget och Utfall. Bon i motsvarande område fanns enligt följande:¹⁸ 1984: 0, 1998: 2, 2005: 17, 2013: 23, 2014: -, 2015: -, 2016: 20, 2019: 23, 2021: 70

Stora Karlsö har länge varit betydande häckplats för östersjötrut (*L. fuscus fuscus*) och kolonin var förmodligen den största i Östersjön under 1970-talet¹⁹, se Figur 2. Senaste uppskattningen av svenska beståndet är 8848²⁰ par av ssp. *fuscus*.

Årets resultat visar att det häckar fler silltrutar än tidigare på norra halvan av ön. Kolonin på Rönnudden har vuxit och fler par har börjat häcka även norr om Stornasar. Nästa inventering av samtliga trutbon kommer förhoppningsvis att ge mer klarhet över läget på hela ön.

Den 23 augusti sågs 120 ungfåglar runt om ön. Samma dag i samband med boräkningen av storskarv hittades också 14 döda ungfåglar på stranden från Utfall till Suderhamn. En samhäckning²¹ av gråtrut och silltrut observerades både 2020 och 2021.

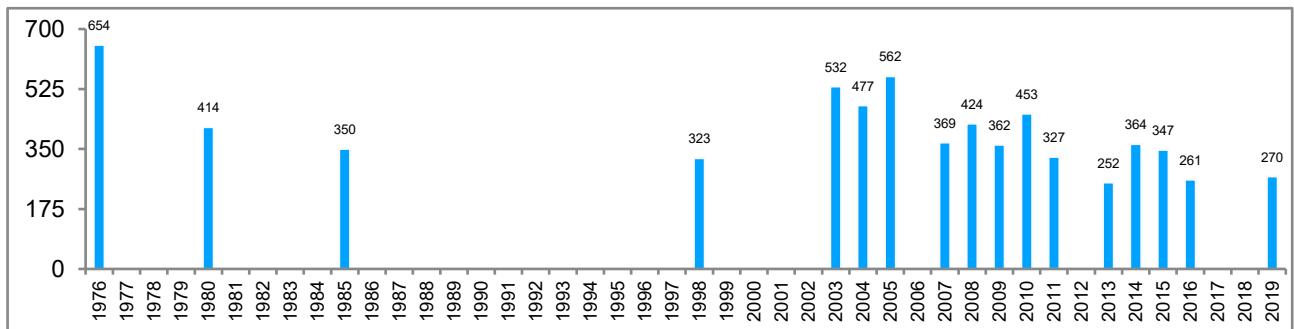

¹⁸ Baltic Seabird Project, opublicerad

¹⁹ Hedgren, S. & Kolehmainen, T. 2006. Häckande fåglar på Stora Karlsö 2005. Rapporter om natur och miljö - nr 2006:9. Länsstyrelsen i Gotlands Län.

²⁰ Ottosson, U. et al. 2012. Fåglar i Sverige - antal och förekomst. SOF, Halmstad.

²¹ Ett mycket ovanligt blandpar mellan en gråtrutshona och en silltrutshane häckade vid Vinglu 2020 och 2021. Paret upptäcktes första året då de fick två ungar men vilka troligen omkom vid tidigt stadium. 2021 följdes paret noggrannare och de fick tre ungar som också ringmärktes. För att minimera störningen i kolonin observerades häckningen på lämpligt avstånd och om någon av ungarna överlevde 2021 är inte känt. En separat artikel om blandparet ska publiceras senare.

Figur 2: Sammanställning av antal bon av silltrut (*Larus fuscus fuscus*) på Stora Karlsö åren 1976–2019²².

²² Hämtad från: Olsson, O., & Hentati-Sundberg, J. (2017). Population trends and status of four seabird species (*Uria aalge*, *Alca torda*, *Larus fuscus*, *Larus argentatus*) at Stora Karlsö in the Baltic Sea. *Ornis Svecica*, 27(2–4), 64–93.

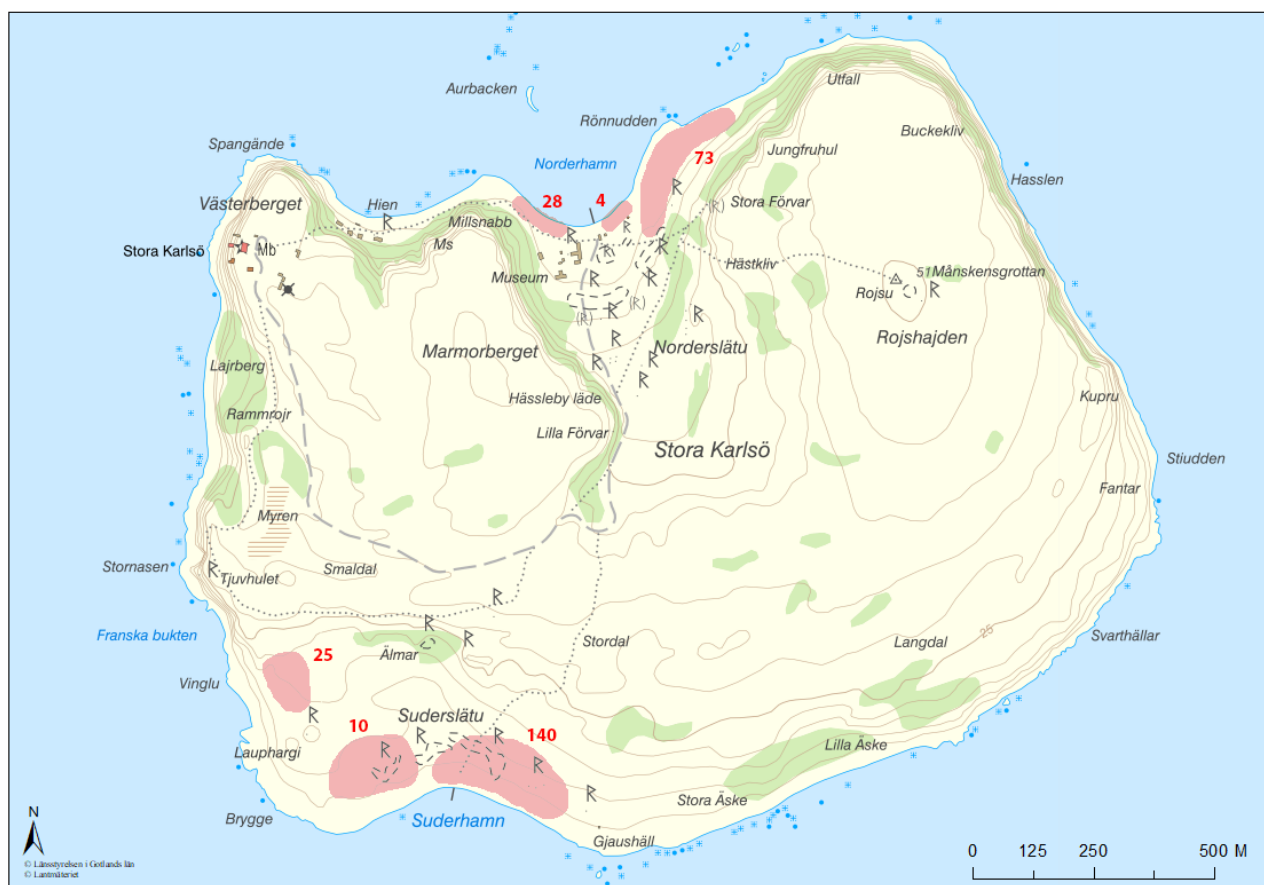

Fisktärna *Sterna hirundo* - 0 par (2013: 0, 2005: 0, 1998: 0, 1984–85: 1)

Silvertärna *Sterna paradisaea* - 280 par (2013: 173, 2005: 41, 1998: 15, 1984–85: 6)

Arten har ökat markant från sex par 1984–85 till 173 par 2013 och 280 par 2021. Årliga inventeringar från och med 2015 tyder på att trenden fortfarande pekar sakta uppåt. Det svenska beståndet uppskattas ha nästan fördubblats de senaste femtio åren. Tärnorna häckar i två områden, kring Norderhamn samt i och väster om Suderhamn. Ruvande tärnor i norr är lättträknade uppifrån branten med hjälp av tubkikare. På öns sydsida är det omöjligt att se hela kolonin på grund av växtlighet. Där är antalet en uppskattning baserad på de uppflog som observerades. Osäkerheterna med metoden är att uppflog sker oplanerade och omfattningen varierar beroende på orsaken samt att det inte går att säga hur stor andel av partners som var på plats. Antalet är därför ungefär 2/3 av högsta noteringen under säsongen. Som exempel sågs endast 78 tärnor på Rönnudden när högsta antalet (73) ruvande fåglar räknades.

2019 häckade två par väster om bryggan i Norderhamn. Under pandemisommaren 2020 ökade antalet till cirka 20 par och 2021 var det 28 par som till många besökares skräck försvarade sina bon som låg bara några meter från stigen. Äggläggning och början av ruvningen gick bra men efter 12 juni försvann hela delkolonin. Samma sak hände sedan på Rönnudden i början av juli och endast några få små ungar sågs under säsongen. I Suderhamn var det endast 30 adulta och två småungar kvar den 10 juli. Vad som fick tärnorna att avbryta häckningen kan man bara spekulera i men det verkade som att de flesta äggen aldrig hann kläckas.

Sillgrissla *Uria aalge* - ej inventerad (2013: 7000, 2005: 6000–6500, 1998: -, 1984–85: 7500)

Antalet häckande sillgrisslor har sakta ökat från första inventeringen till början av 2000-talet. Siffrorna från tidigare rapporter från 2005 och 2013 är missvisande, vilket konstateras i Olsson & Hentati-Sundberg, 2017²³. I samma artikel framgår att det år 2004 för första gången beräknades häcka över 10 000 par. Ökningstakten har stigit sedan dess och senaste totalräkningen som gjordes år 2014 resulterade i 15 700 par, vilket då motsvarade 68% av hela Östersjöpopulationen. Efter det har man följt ökningen på utvalda delar av kolonin. På dessa områden har man sett nästan en fördubbling i antalet häckande grisslor från 2014 till 2021 (Olof Olsson, mailledes).

Tordmule *Alca torda* - ej inventerad (2013: 8000, 2005: 7500–8000, 1998: 4500, 1984–85: 1675)

Enligt Olsson & Hentati-Sundberg, 2017 har också tordmularna ökat kraftigt under inventeringsperioden, även mer än sillgrisslorna. Senaste beräkningen från 2014 ligger på 12 300 par vilket då utgjorde 31% av alla tordmular häckande i Östersjön. I tordmulens fall finns det dock fler felkällor eftersom arten häckar mindre synligt än sillgrissla och alla hittills publicerade siffror baseras på antalet fåglar i vatten längs med öns kust. Tydligt är dock att ökningen är verklig.

²³ Olsson, O., & Hentati-Sundberg, J. (2017). Population trends and status of four seabird species (*Uria aalge*, *Alca torda*, *Larus fuscus*, *Larus argentatus*) at Stora Karlsö in the Baltic Sea. *Ornis Svecica*, 27(2–4), 64–93.

Tobisgrissla *Cephus grylle* - 1 par (2013: 3, 2005: 6, 1998: 10, 1984–85: 34)

Arten har haft en snabb minskning från 80-talets 34 par till sex par 2005, två par efter 2015 och endast ett par under årets inventering. Några få observationer av en ensam tobisgrissla gjordes under våren i vattnet utanför Suderhamn. Den 15 juni sågs två fåglar tillsammans varav den ena till slut flög upp och landade en bra bit upp från stranden bland stenblock och buskar. Därmed kan ett par fortfarande anses häcka men utvecklingen på Stora Karlsö och i övriga Östersjön visar att det går dåligt för tobisgrissla.

Storskarv *Phalacrocorax carbo* - 1721 bon (2013: 930, 2005: 978, 1998: 0, 1984–85: 0)

Skarvbon räknades den 23 augusti genom att gå genom hela kolonin från Utfall till Svarthällar. Framförallt de nordligaste delarna är svårinventerade där skarvarna häckar både i träd och på marken i den branta sluttningen med lös jord och stora block. De första åren var metodiken närmare detta (Stellan Hedgren, muntligen) men senaste åren räknades endast bon som sågs från strandlinjen. Efter diskussion med inventerarna från 2020 (Björn Cedergren & Lovisa Dück) beror ökningen från 1270 till 1721 snarare på noggrannare genomgång av kolonin än reell ökning. Tidvis kraftigt regn under sensommaren försvårade tolkningen av framförallt markliggande bon och sent häckande skarvar kan plocka bomaterial från tidigare bon. Genomgång av kolonin så tidigt som möjligt ger troligen noggrannare resultat och borde gå att utföra framöver.

Från andra håll på Gotland vet man att kolonier snabbt kan försvinna och etablera sig på nya platser. Antalet häckande skarvar har också minskat på Lilla Karlsö under senare år (Kjell Larsson, mailledes). Skarvbon har räknats årligen sedan första häckningar 2001 då hela beståndet häckade på Svarthällar. Kolonin har sakta flyttats norrut och numera häckar inga skarvar söder om Stiudden.

Många andra arter som tidigare har häckat på öns östsida verkar ha minskat eller försvunnit på senare år. Det kan troligen delvis förklaras med förändringarna i miljön som skarvens etablering i området har orsakat.

Havsörn *Haliaeetus albicilla* - 1 par (2013: 0, 2005: 0, 1998: 0, 1984–85: 0)

Efter flera års bobygge häckade havsörnen för första gången på Stora Karlsö. En unge sågs i boet från och med 28 april och föräldrarna matade den frekvent. Örnarna lämnades i fred och först efter ett par veckor gjordes ett kontrollbesök eftersom adulta fåglarna inte setts bevaka området som förut. Ungen konstaterades vara död den 14 maj. Dödsorsaken förblev okänd men flera döda boungar på Gotland var smittade av fågelinfluensan H₅N₈ (Måns Hjernquist, mailledes). En av föräldrarna, troligen en hona, var ringmärkt och ringarna kunde läsas av på foton tagna på förbiflygande fågel. Örnen var märkt som bounce i södra Finland 2005.

Göktyta *Jynx torquilla* - 1 par (2013: 2, 2005: 0, 1998: 2, 1984–85: 1)

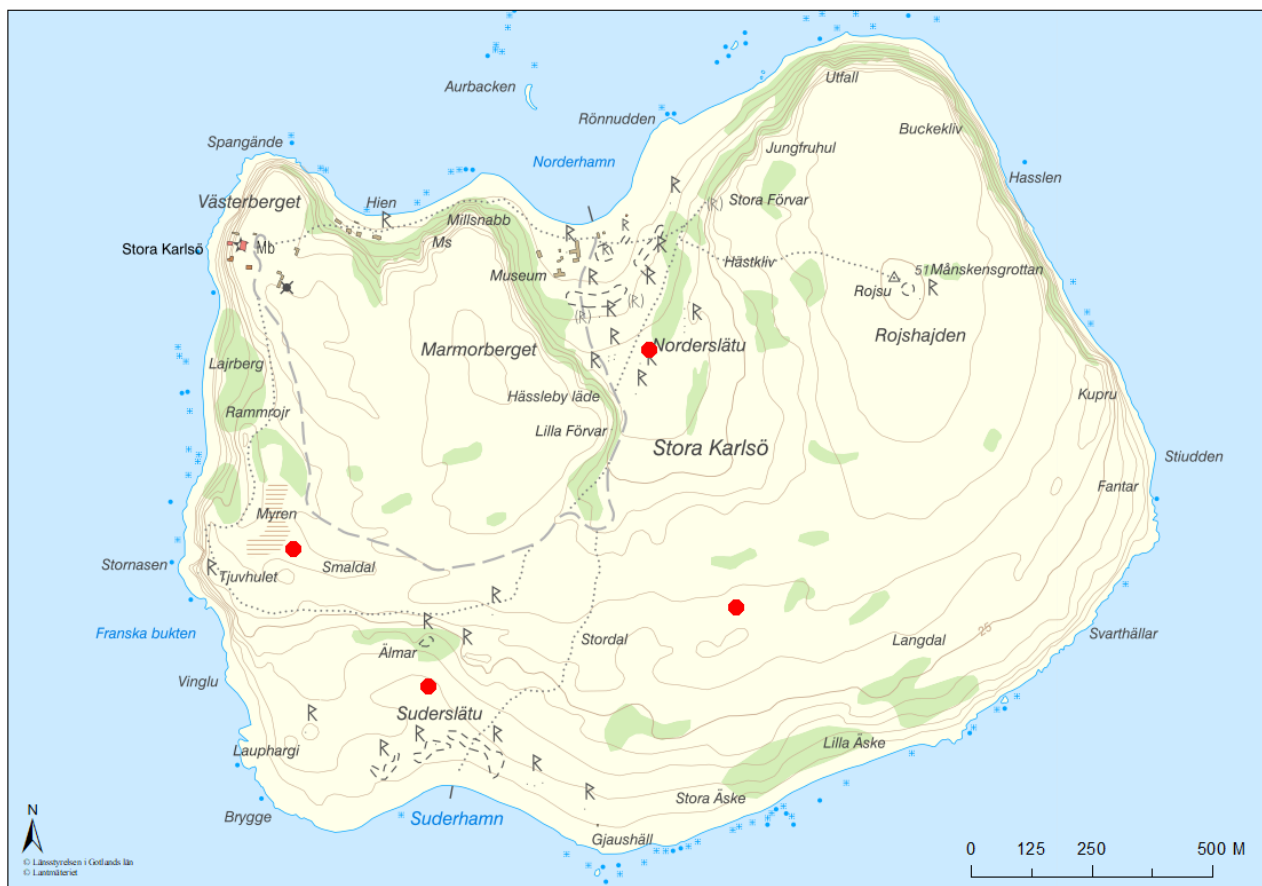
Två fåglar, troligen ett par, spelade tillsammans vid Myren den 18 maj. Nästa dag sågs parning vid Älmar och den 19 juni en adult bära mat i samma område. Boet kunde aldrig lokaliseras trots att större boungar är högljudda och häckningen kan ha misslyckats.

Törnskata *Lanius collurio* - 4 par (2013: 5, 2005: 4, 1998: 5, 1984–85: 8)

Fyra par 2021 är något lägre än snittet på ön. Arten har inventerats även 2017 och 2019 med 7 par respektive år. Årets lägre resultat förklaras troligen med faktorer utanför Stora Karlsö såsom väder under flytten. Fortsatt uppföljning kommer förhoppningsvis ge klarare bild av artens status på ön. Vid sista besöket i augusti sågs en kull med tre ungar i Norderhamn samt fyra ungfåglar utspridda på ön men tidpunkten är sen för att kunna avgöra om samtliga var födda på ön. I juli 2020 sågs två utflugna kullar.

Kaja *Corvus monedula* - 0 par (2013: 0, 2005: 1, 1998: 0, 1984–85: 0)

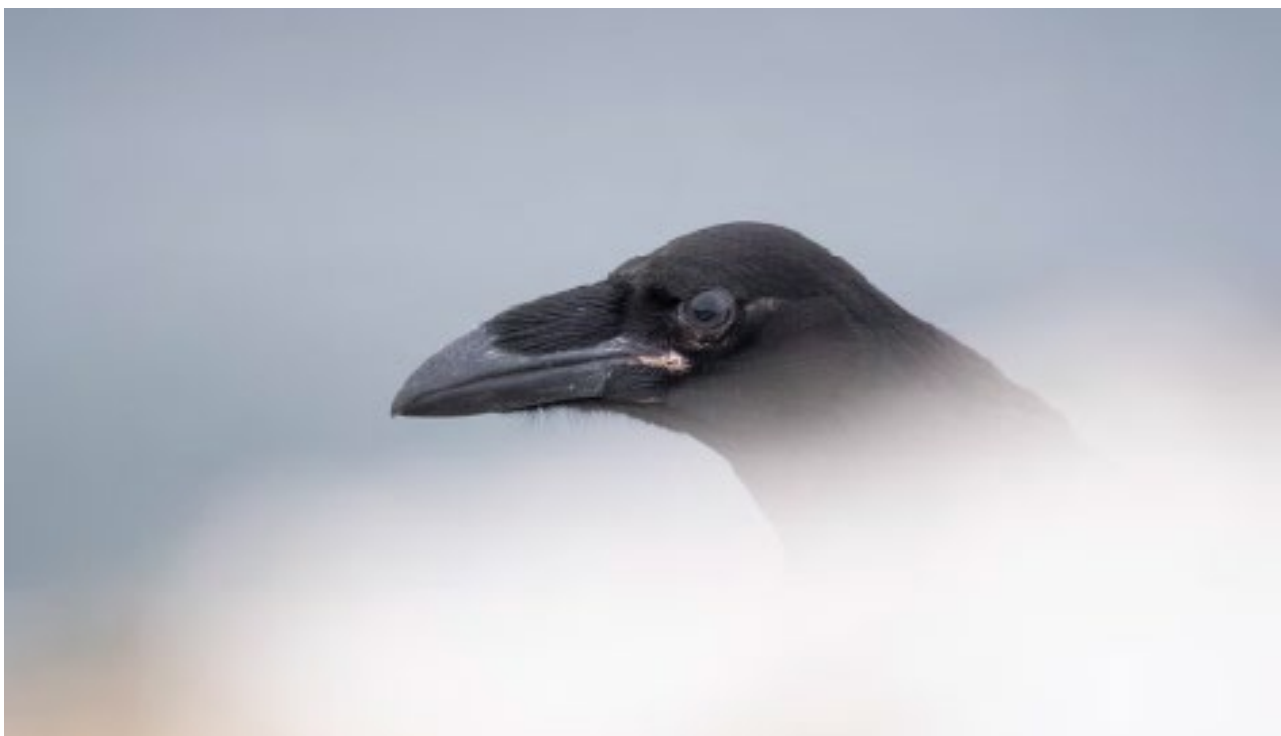
Kråka *Corvus corone* - 7 par (2013: 11, 2005: 9, 1998: 1–3, 1984–85: 2)

Något färre par än senaste två inventeringarna konstaterades men betydligt fler än de två första. Tre bon hittades, varav ett låg i klippbranten ovanför Franska bukten, ett i en enbuske och ett i hagtorn. Flera äldre bon hittades runt om på ön. Utflugna kullar sågs vid sex revir. En flock på uppemot 50 kråkor sågs genom säsongen på nordöstra sidan av ön, oftast i närheten av skarvkolonin. Dessa bedömdes vara icke häckande fåglar som utnyttjar den stora födokällan som sjöfågelkolonin utgör.

Korp *Corvus corax* - 2 par (2013: 1, 2005: 1, 1998: 1, 1984–85: 1)

För första gången under inventeringar fanns två par på Stora Karlsö. Ett vid Kupru och ett vid Stornasar. Bon kunde inte lokaliseras men det senare paret fick en unge på vingrar den 25 maj. Det var också den första flygga fågelungen år 2021 som sågs på ön.

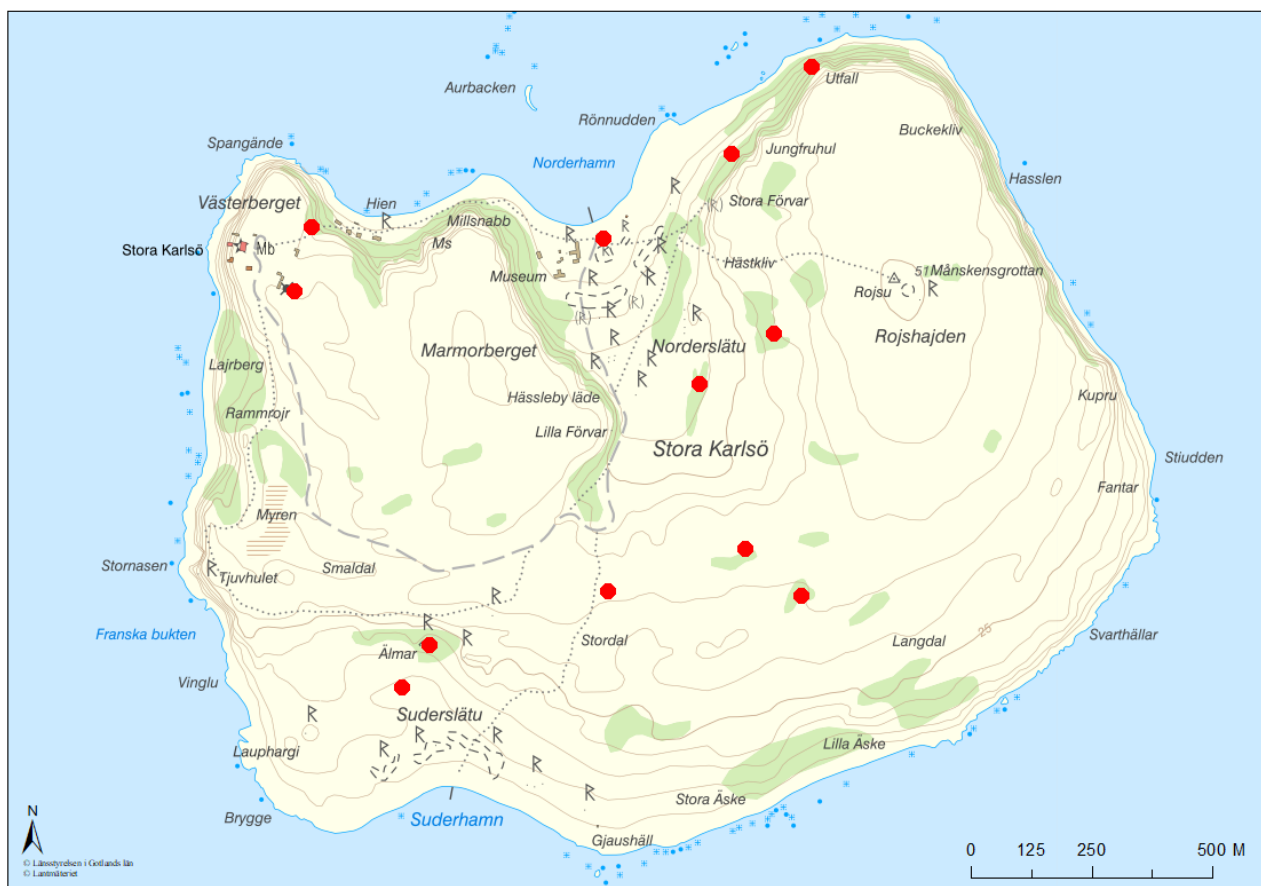
Blåmes *Cyanistes caeruleus* - 2 par (2013: 3, 2005: -, 1998: -, 1984-85: 2)

Två par häckade med framgång, utflugna kullar sågs vid båda reviren.

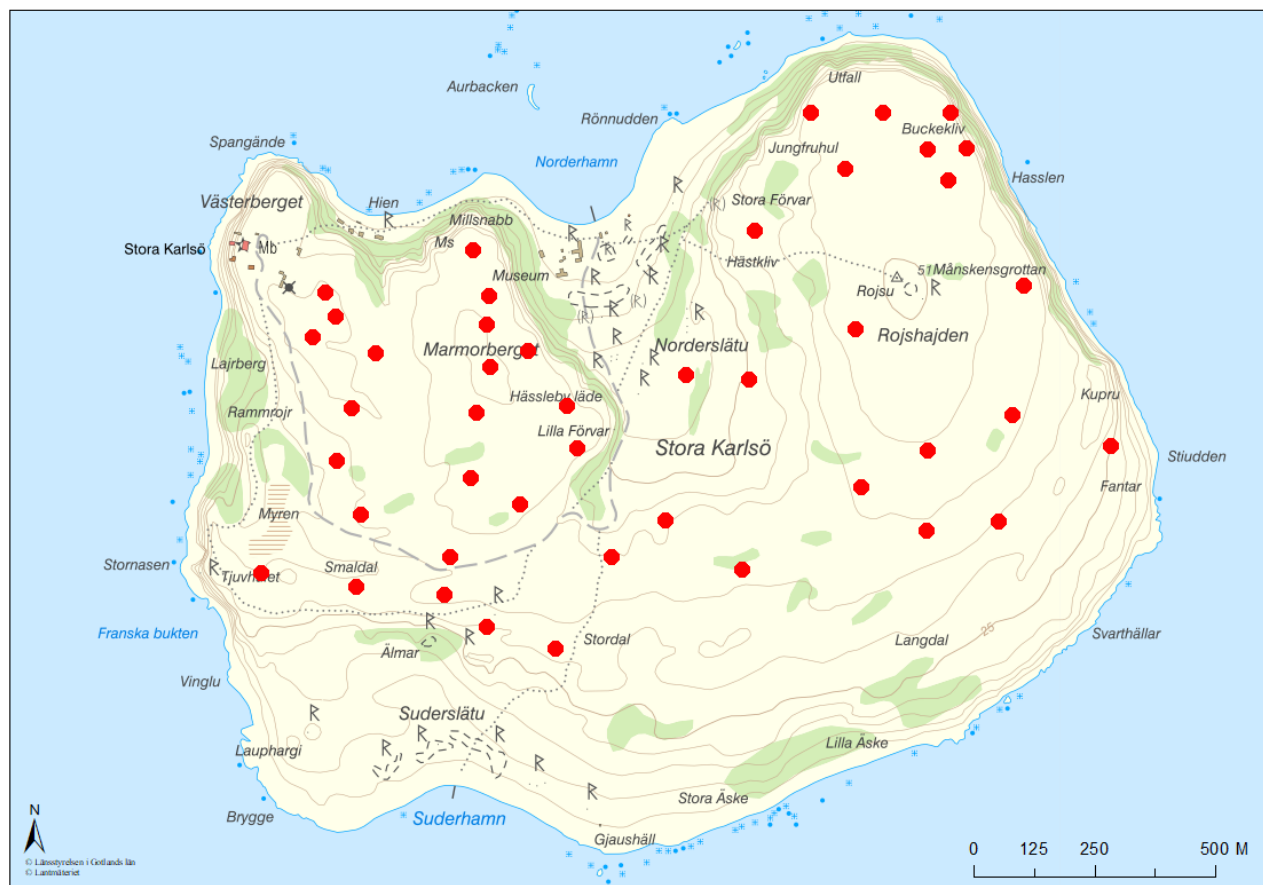
Talgoxe *Parus major* - 12 par (2013: 14, 2005: 7, 1998: 9, 1984–85: 1)

Tolv par 2021 är mycket nära förra resultatet från 2013. Talgoxe tillsammans med några andra hålhäckande arter är direkt beroende av antalet holkar på ön. Nio par konstaterades häcka i holkar och troligen gjorde samtliga tolv par detsamma. Många av holkarna på ön börjar vara i behov av vård om man vill upprätthålla dem, annars kommer holkberoende arter troligen minska i snar framtid. Två kullar växte upp i olika holkar vid Älmar med en och en halv månads mellanrum och tolkades som ett par.

Sånglärka *Alauda arvensis* - 44 par (2013: 54, 2005: 21, 1998: 39, 1984–85: 30)

Sånglärka är en svårinventerad art som anländer tidigt och sjunger över stora områden med varierande aktivitet genom hela säsongen. Med tanke på dessa svårigheter hade årets resultat kunnat tolkats annorlunda åt båda håll. Något överraskande hittades inga bon eller flygga ungar. Antalet har varierat en del över åren och det kan inte uteslutas att en större osäkerhet med siffrorna råder även bakåt i tiden. Den lägsta siffran år 2005 föreföll strax efter omfattande vegetationsröjningar.

Ladusvala *Hirundo rustica* - 6 bon (2013: 4, 2005: 0, 1998: 0, 1984–85: 0)

Sex par häckade i byggnaderna i Norderhamn och ett par var intresserade av husen i Hien men någon häckning påbörjades aldrig där. Enligt rapporten från 2013 har arten häckat även historiskt på Stora Karlsö.

Hussvala *Delichon urbicum* - 119 bon (2013: 175, 2005: 89, 1998: 158, 1984–85: 243)

Antalet hussvalor har varierat mycket över tid från 169 bon år 1946 till 356 som mest år 1963. 1984–85 häckade 243 par, fortfarande mest på naturliga boplatser i branterna men redan då spekulerades det i att de växande lövträden nedanför branten började begränsa häckningsmöjligheterna för svalor. De senaste 20 åren har hussvalorna häckat framförallt i fyrbyggnaden samt i byggnaderna i Hien. Under de mellanårsinventeringarna där hussvalan ingått har bon räknats enbart i dessa områden och antalet har varierat mellan 100 och 149 de senaste åren. 2021 inventerades hela ön och troligen häckade hussvalor på naturliga boplatser endast i Franska bukten (fyra par). Flera gamla bon kan fortfarande ses i branten i Hien men inga av dessa var aktiva 2020–2021.

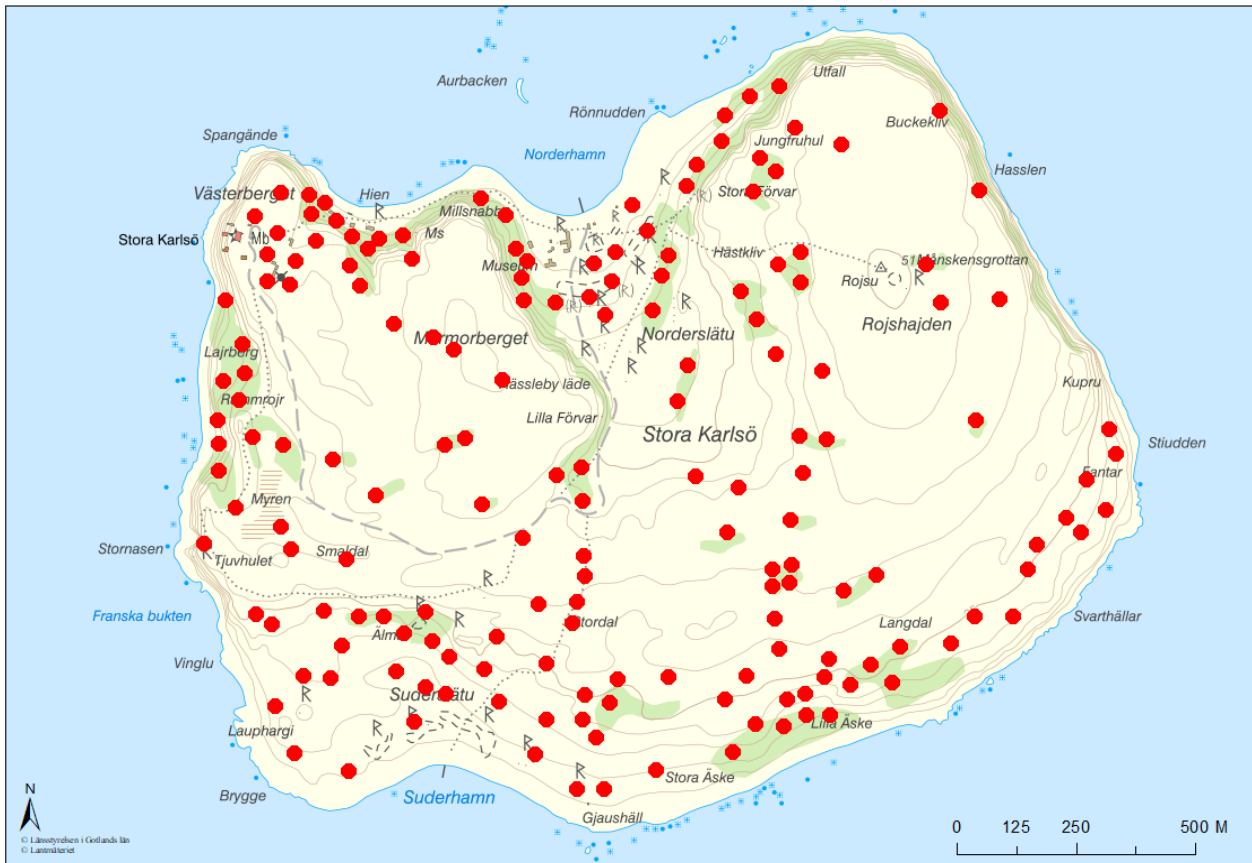

Grönsångare *Phylloscopus sibilatrix* - 0 par (2013: 1, 2005: 1, 1998: 1, 1984–85: 1)

Lövsångare *Phylloscopus trochilus* - 171 par (2013: 94, 2005: 66, 1998: 56, 1984–85: 29)

Året uppvisade en tydlig ökning jämfört med alla tidigare inventeringar. Lövsångare sjunger överallt på ön där det finns lite högre sammanhängande flerårig växtlighet. Allt från låga enbuskar till högsta träd är upptagna. Tätheten räknat på hela ön motsvarar genomsnittet i landet men kan anses som hög i en öppen miljö som på Stora Karlsö. Orsaken till den kraftiga ökningen på ön kan bero på flera saker men den svenska populationen har varit stabil eller sakta minskande på senare år. Revirkarteringen försvårades av sent passerande nordligare fåglar och karteringen utfördes därför först från 13 maj till 11 juni. Till skillnad från andra tättingar bedömdes två heltäckande karteringsrundor ge pålitligt resultat av en så pass talrik art. Av praktiska skäl räknades ändå fåglarna flera gånger på stora delar av ön.

Gransångare *Phylloscopus collybita* - 2 par (2013: 1, 2005: 1, 1998: 2, 1984–85: 1)

Framförallt den sydliga gransångaren (ssp *collybita*) har ökat kraftigt i landet senaste 20 åren men ingen förändring ses på Stora Karlsö.

Lundsångare *Phylloscopus trochiloides* - 0 par (2013: 4, 2005: -, 1998: -, 1984–85: 1)

Endast ett fynd av lundsångare berättar troligen mer om vårens väderläge än populationsförändringar i stort eller miljön på Stora Karlsö. En fågel sjöng i Hien 3–6 juni. Lundsångaren är i Sverige nära sin utbrednings västra kant och förekomsten varierar mellan åren. Den 12 juni 2020 hördes som mest fyra sjungande fåglar på norra sidan av ön.

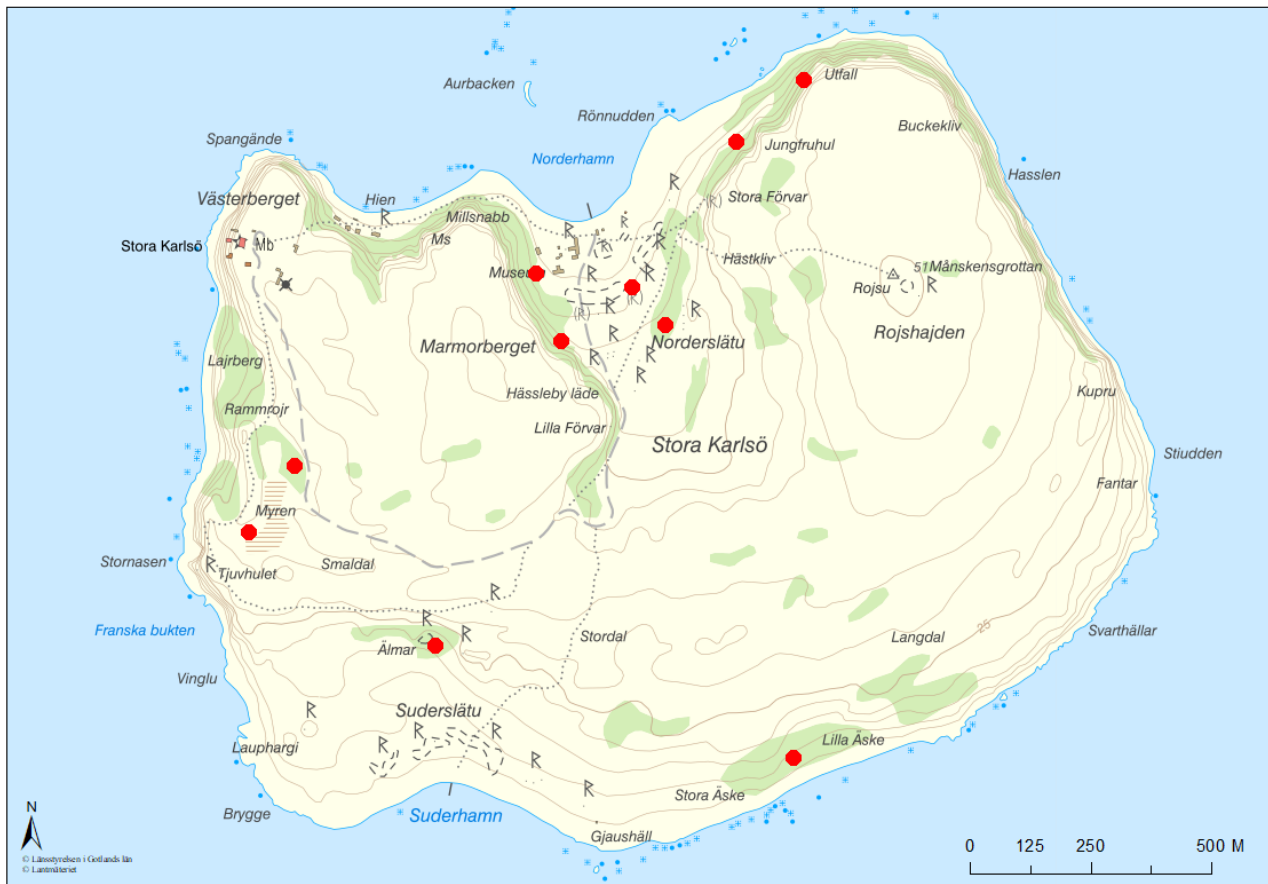
Kärrsångare *Acrocephalus palustris* - 2 par (2013: 2, 2005: 3, 1998: 3, 1984–85: 2)

Likt busksångaren tystnar arten strax efter att den har parat sig. Dessutom är det många kärrsångare som under vårsträck rastar och kan höras sjunga lite varstans på ön. Sträckperioden är sen och det är en svår gränsdragning i vissa fall om de hörda fåglarna är rastande eller äkta revirhävande individer. Som mest hördes sju sjungande fåglar samtidigt i början av juni, då även flera rastande rör- och busksångare hördes. Det är mycket möjligt att fler par häckade, eftersom ungarna blir flygga sent i juli då frekventa inventeringsbesök hade upphört.

Härmsångare *Hippolais icterina* - 10 par (2013: 11, 2005: 12, 1998: 10, 1984–85: 9)

Antalet har varit stabilt sedan 80-talet, trots stora förändringar i biotopen. Samtliga av årets revir fanns i anslutning till lövträd. Flera härmsångare sågs och hördes under vårsträck och likt kärmsångaren kan de sista sträckande fåglarna passera sent vilket försvårar revirtolkningen.

Svarthätta *Sylvia atricapilla* - 4 par (2013: 4, 2005: 1, 1998: -, 1984–85: 2)

Det är vanskligt att dra större slutsatser av arter med så få par som svarhättan har haft under inventeringsåren. Det kan ändå tyckas konstigt att inte flera par har börjat häcka på ön som har fått en allt mer lämplig miljö på grund av en större andel uppväxta träd samtidigt som arten har ökat i landet i stort. Det måste dock sägas att tolkningen hade kunnat se annorlunda ut ett annat år. På samma vis som beskrivet under ärtsångare, fanns det sent även många svarhättor på ön som tolkades vara rastande fåglar. Till exempel den 2 juni sjöng sju svarhättor på ön men flera av dem på platser där arten hördes varken innan eller efter.

Höksångare *Curruca nisoria* - 1-2 par (2013: 14, 2005: 14, 1998: 12, 1984–85: 9)

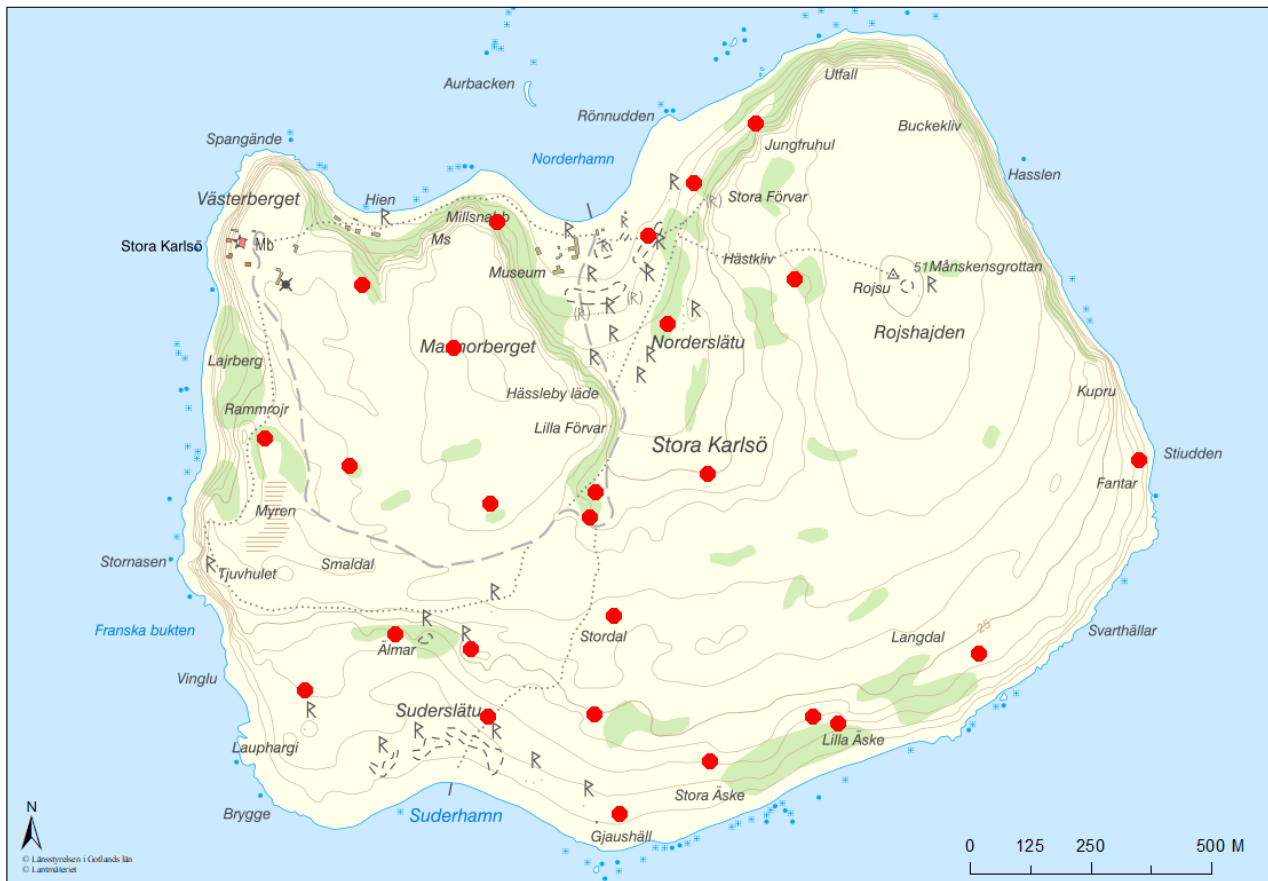
Utifrån årets inventering har det skett en dramatisk minskning av en art som först ökat från 70- till 90-talet och sedan uppträtt stabilt. Endast ett permanent revir konstaterades, vid Norra Thujan. En adult hane sågs och hördes i området från och med 27 maj. Den 10 juli sågs en ung hona (född 2020) samtidigt med hanen och ytterligare en varnande individ hördes. Det är därför möjligt att hanen häckade med två honor men två separata revir är inte troligt. En ung hane sjöng aktivt på Suderslätt 7–10 juni, men kunde inte lokaliseras efter det trots riktade insatser. Ytterligare en sjungande fågel hördes vid Lilla Äske den 2 juni men tolkades som tillfälligt rastande.

Under mellanårsinventeringarna från 2015 till 2019 har 9–12 revir lokaliserats. Värt att notera är att sju av dessa har årligen rapporterats från Norderhamnsområdet, vilket i ljuset av gamla rapporter och de två senaste årens observationer känns som en överskattning. Det finns nämligen få tättingar med en sådan täthet någonstans på ön och arten har tidigare varit mer utspridd över hela ön. 2020 fanns ett par i Norderhamn och möjligen ett par till vid Dödskurvan. Det ska dock sägas att en snabb lokal minskning av en art på gränsen till sitt utbredningsområde inte är omöjlig. Sådana populationer kan lätt påverkas av flera faktorer. Någon direkt negativ förändring kunde inte identifieras i häckningsmiljön på Stora Karlsö utan orsakerna till minskningen ligger troligtvis någon annanstans.

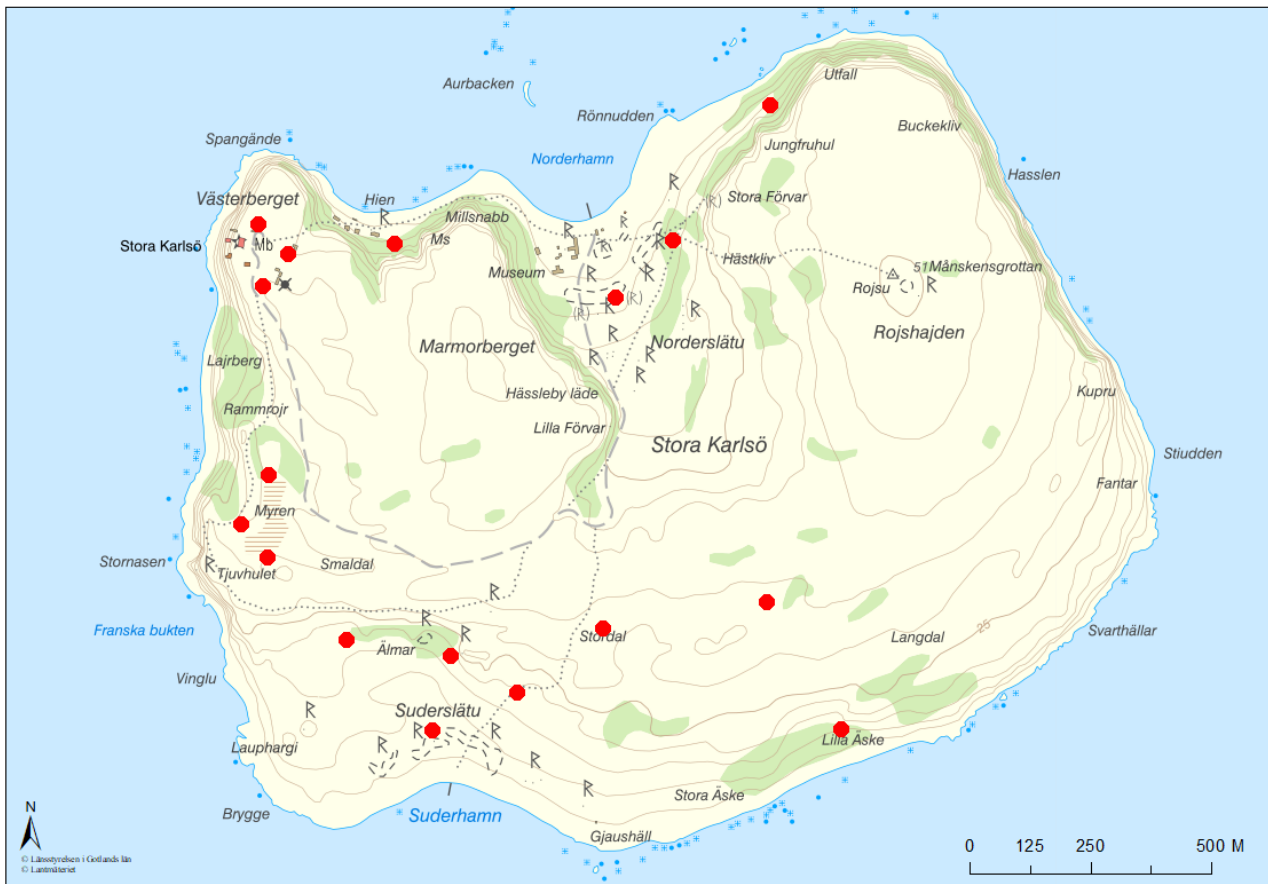
Ärtsångare *Curruca curruca* - 26 (2013: 19, 2005: 17, 1998: 8, 1984–85: 5)

Den sena våren gjorde att stora antal tättingar rastade sent på ön vilket försvårade revirkarteringen avsevärt. Årets höga resultat kan vara missvisande men om man jämför revirantalet med arter som näktergal (22 par) eller härmsångare (10 par) känns 26 par ärtsångare rimligt. Tydligt är i alla fall att arten har ökat på ön och orsak till det är svårt att hitta i den sakta minskande trenden i landet.

Törnsångare *Curruca communis* - 17 par (2013: 19, 2005: 17, 1998: 15, 1984–85: 12)

Årets resultat motsvarar de senaste inventeringar. Arten verkar, som många andra fåglar, trivas i de halvöppna områdena med högre diversitet.

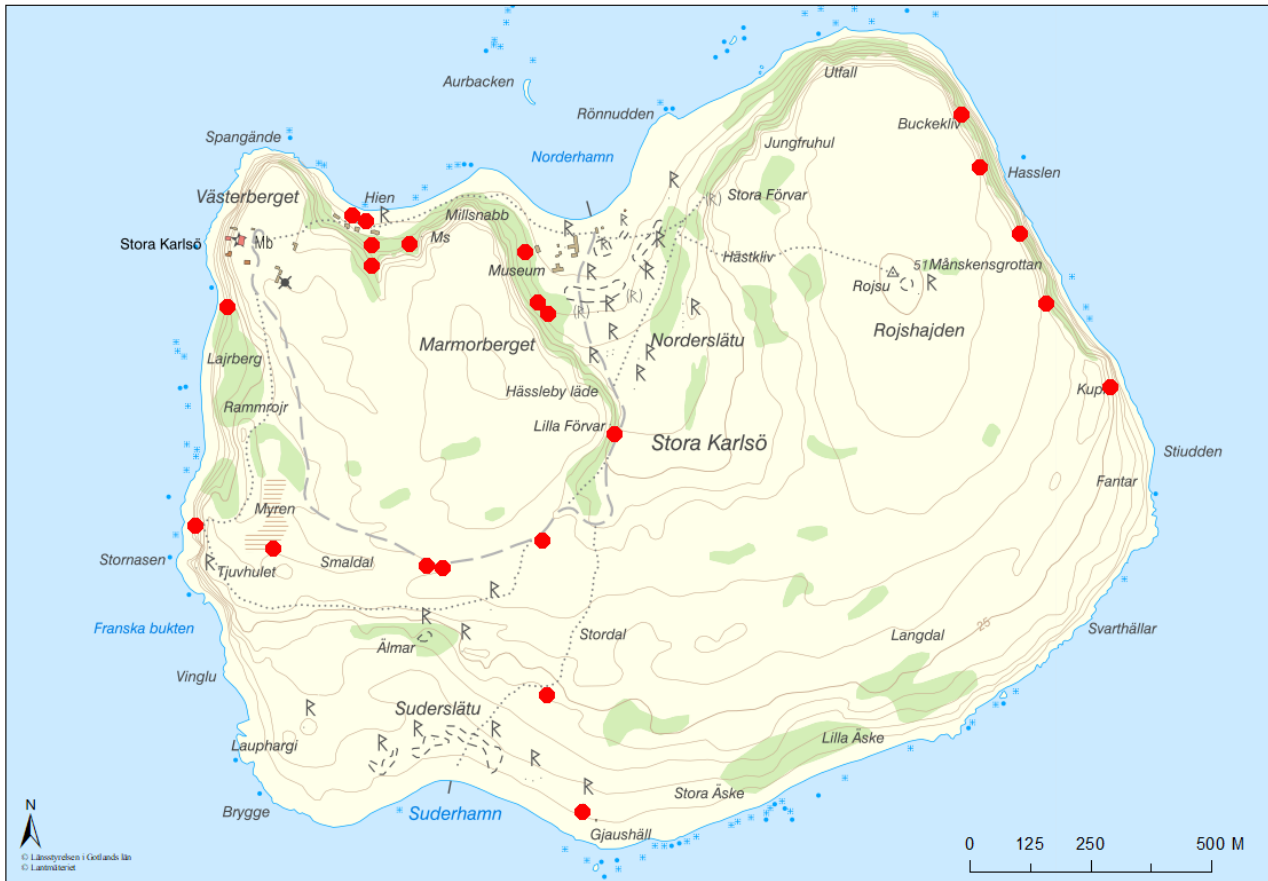
Gärdsmyg *Troglodytes troglodytes* - 1 par (2013: 5, 2005: -, 1998: -, 1984–85: -)

Ett par häckade och fick ungar vid Jungfruhul under 2021. Några observationer gjordes även på andra platser men inga fler säkert permanenta revir fanns.

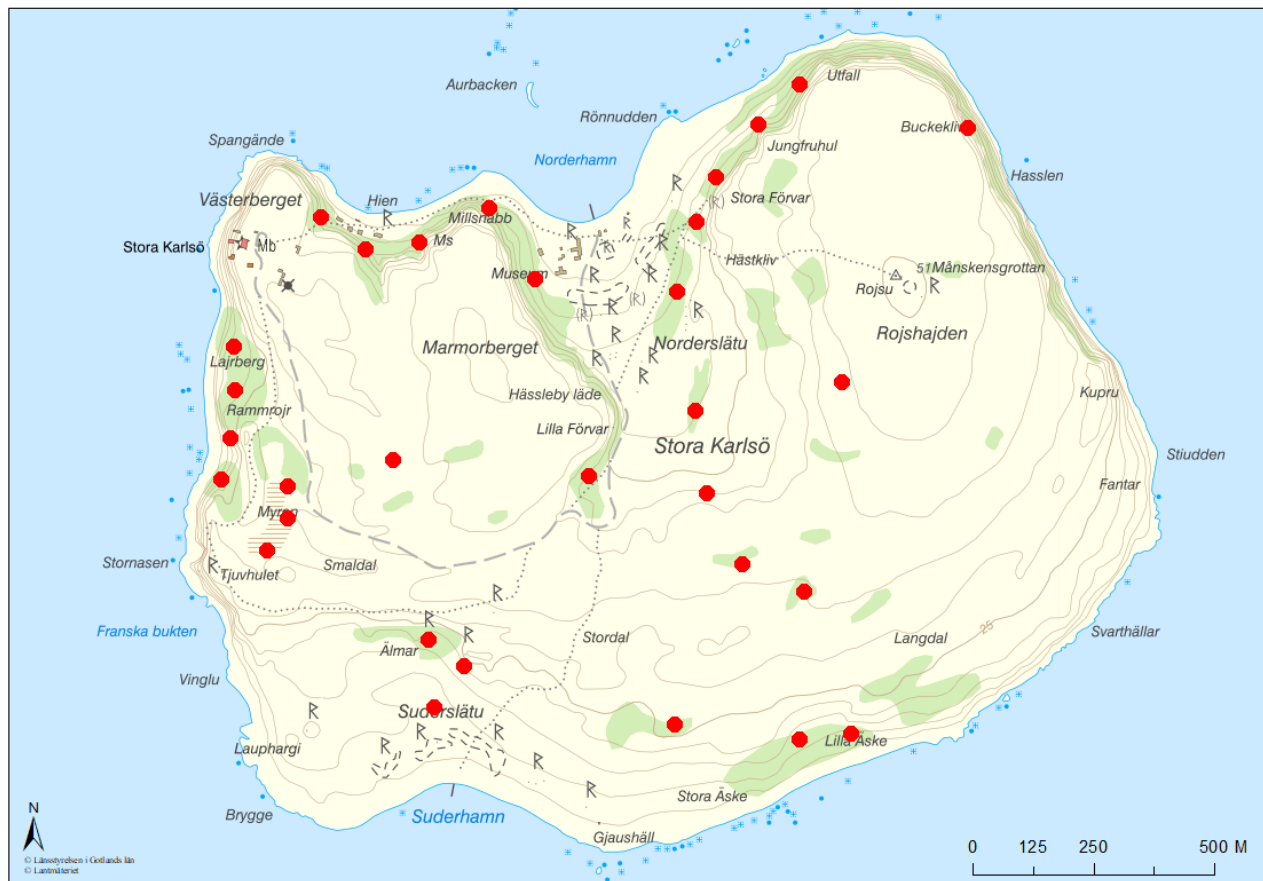
Stare *Sturnus vulgaris* - 22 par (2013: 34, 2005: 22, 1998: 17, 1984–85: 28)

Parantalet 2021 var lägre än 2013 men nära tidigare noteringar. Nästan samtliga starholkar som kontrollerades häckade det starar i och även om flera par häckade i naturliga håll kan tillgång till boplatser vara viktigaste begränsande faktorn för staren på ön. Antalet par baserades på de lättobserverade matande föräldrar samt högljudda boungar under perioden 19 maj till 2 juni. Ett sent par sågs mata sina ungar den 21 juni.

Koltrast *Turdus merula* - 31 par (2013: 16, 2005: 17, 1998: 10, 1984–85: 9)

En tydlig ökning av koltrast på Stora Karlsö kan konstateras sedan första inventeringen. Förändringen har troligen med växtligheten på ön att göra. Lövskogarna och större träd allmänt började återigen bildas under senare halvan av 1900-talet vilket har gynnat arten. I dag kan man dock hitta den även i områden där större träd helt saknas men den täta vegetationen bildad av framförallt vejkسل ger skyddet som koltrasten behöver.

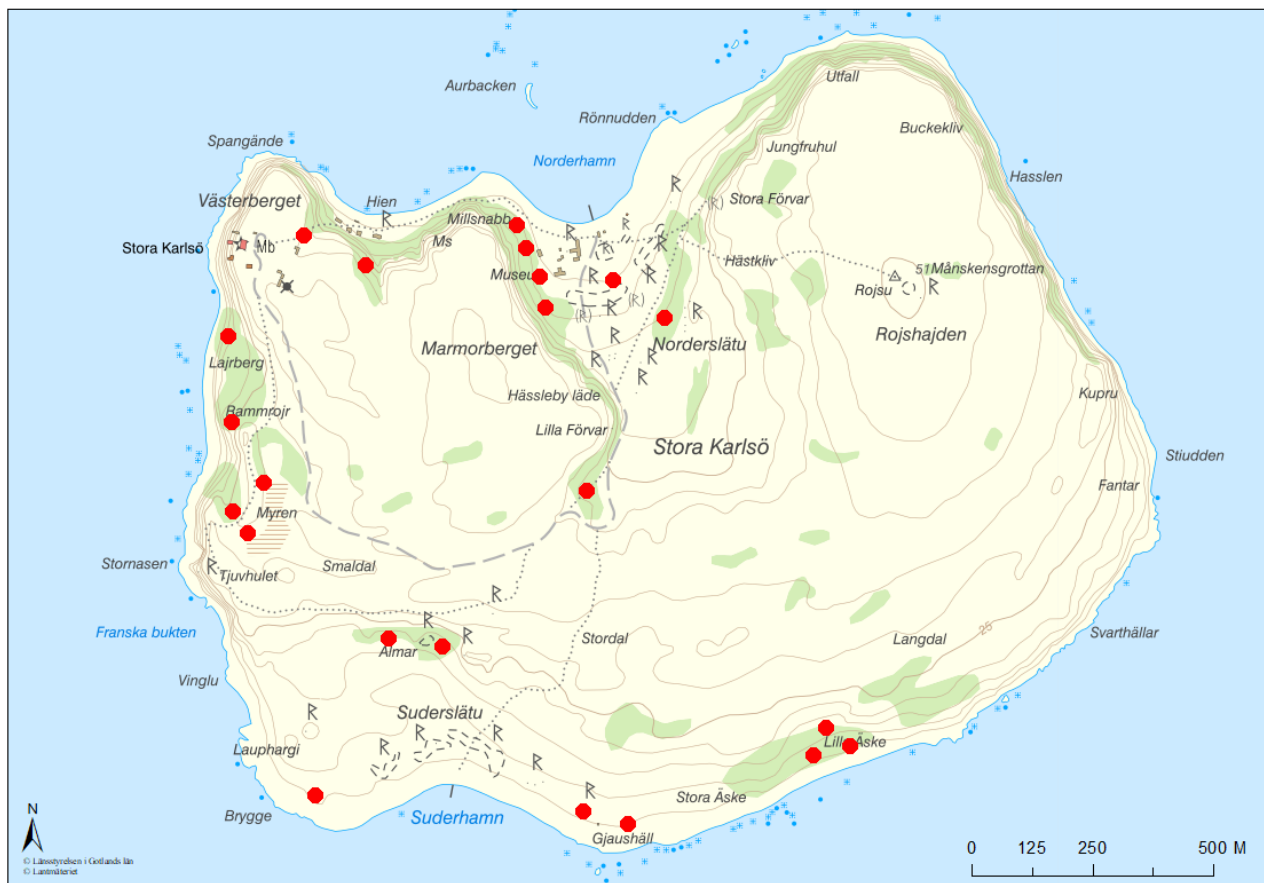
Taltrast *Turdus philomelos* - 0 par (2013: 2, 2005: 0, 1998: 0, 1984–85: 0)

Grå flugsnappare *Musicapa striata* - 0 par (2013: 1, 2005: 0, 1998: 0, 1984–85: 2)

Ingen häckning noterades under 2021. Ett par byggde bo 2020 i Norderhamn men häckningen misslyckades.

Näktergal *Luscinia luscinia* - 22 par (2013: 23, 2005: 14, 1998: 6, 1984–85: 3)

Näktergal ökade kraftigt på ön från 1984 till 2013 men verkar nu ha stannat på den nivån. Flera flygga kullar observerades efter midsommar. I princip alla i människoögon lämpliga platser är upptagna idag. Utvecklingen i landet har varit motsatsen med kraftig minskning från 80-talet till idag.

Mindre flugsnappare *Ficedula parva* - 0 par (2013: 0, 2005: 1, 1998: 0, 1984–85: 0)

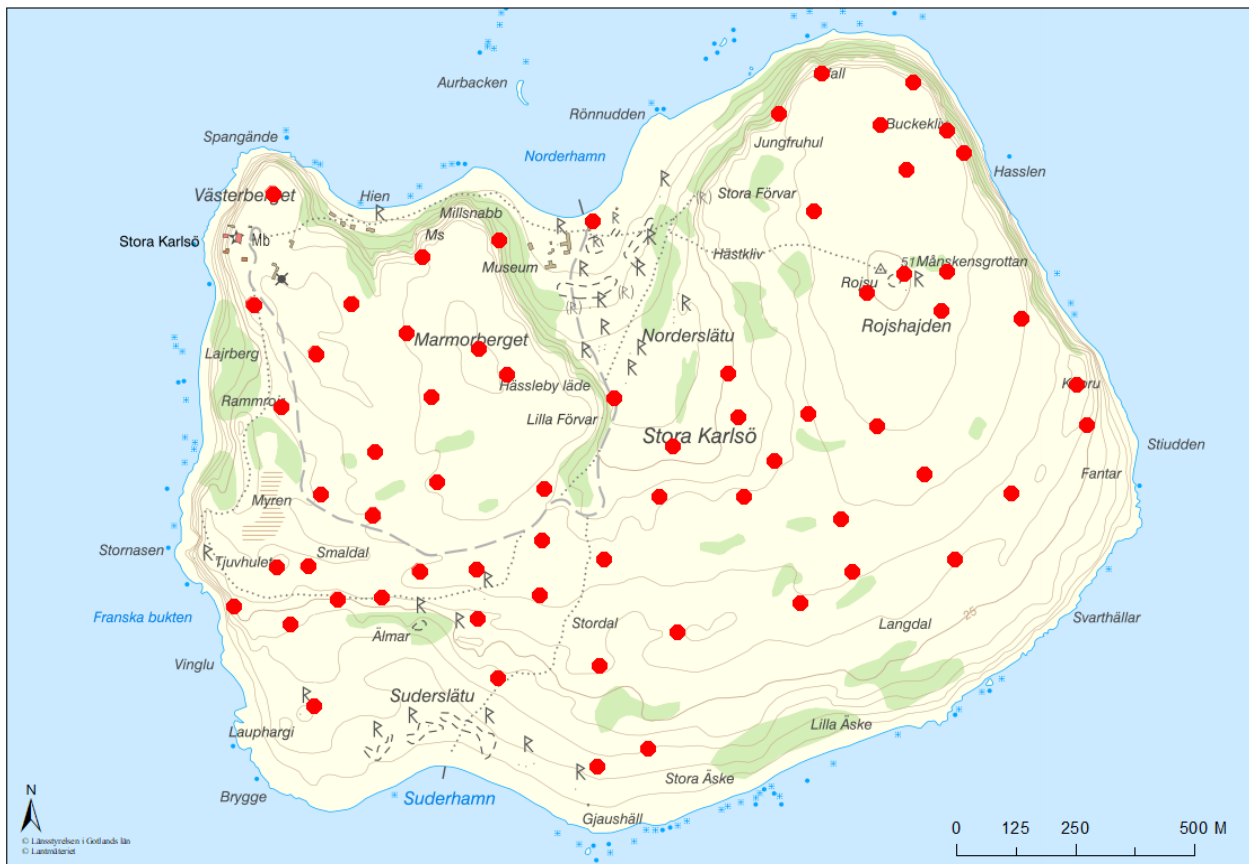
Svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca* - 0 par (2013: 2, 2005: 1, 1998: 1, 1984–85: 0)

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros* - 0 par (2013: 0, 2005: 1, 1998: 0, 1984–85: 0)

Stenskvätta *Oenanthe oenanthe* - 65 par (2013: 42, 2005: 34, 1998: 25, 1984–85: 19)

Det är uppenbart att stenskvättan gynnades av vegetationsröjningar i början av 2000-talet men ökningen är kraftig även efter 2013. Stora Karlsö måste idag ha en av landets tätaste stenskvättepopulationer.

Relativt stora mängder stenskvättor rastar på Stora Karlsö under sin flytt norrut. De sydligare populationerna och öns häckande fåglar kommer tidigt i april men de nordligare populationerna rastar senare i maj, mycket beroende på väder, i år kring 10 maj. Den kalla våren kan ha gjort att flyttningen var mer utdragen än vanligt. Våren 2020 var dock denna topp så sent som 21 maj och sågs tydligt både på Stora Karlsö och på Öland (ArtDatabanken). Arten tenderar ha tydliga revir för födosök även under flytten²⁴ och revirstrid sågs ofta under första halvan av maj. Antalet häckande par baseras därför framför allt på matande eller varnande föräldrar och utflugna kullar som sågs på 57 revir i juni. De flesta paren var lokaliserade sedan tidigare men bedöms med stor försiktighet med tanke på andelen icke häckande fåglar i maj.

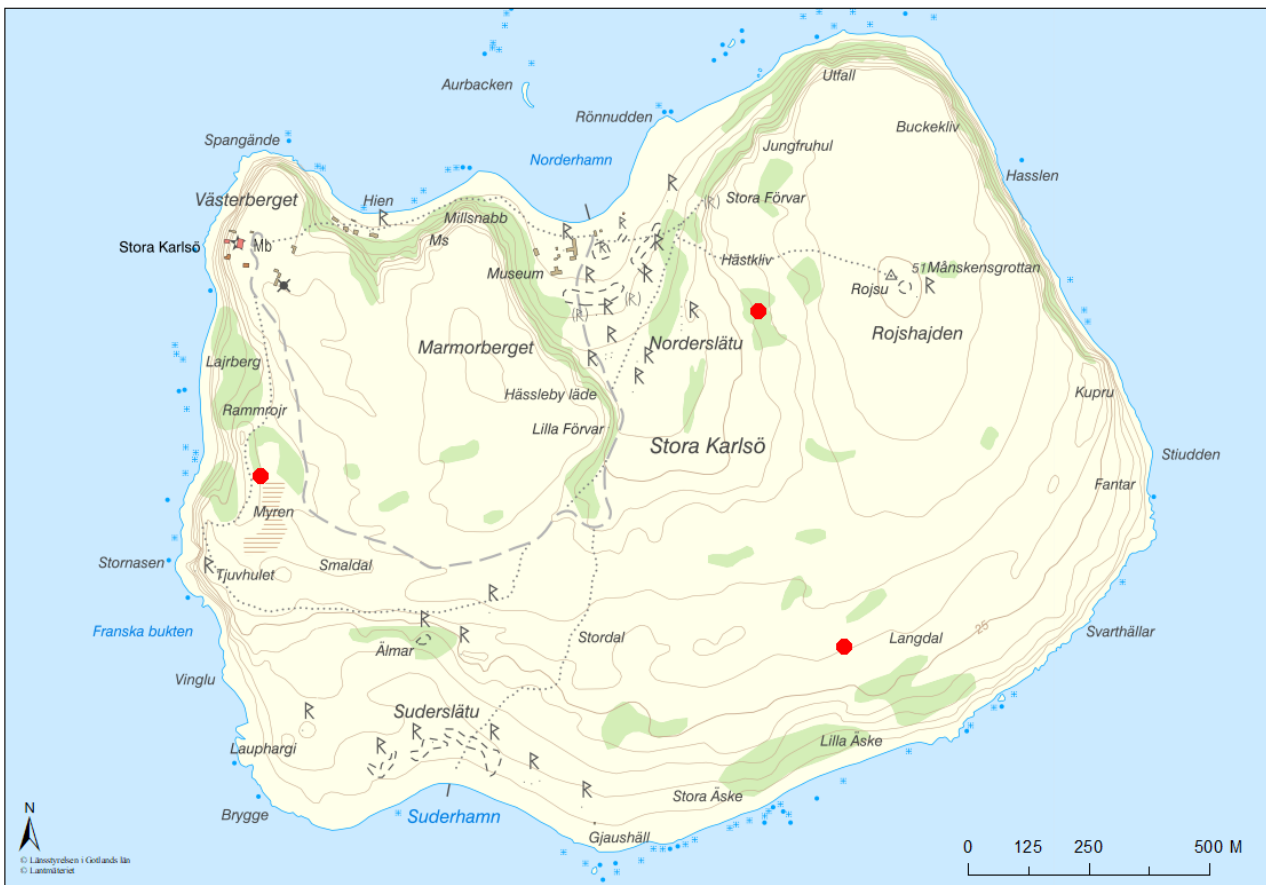

²⁴ Cramp, S and Simmons, K E L (eds.) (2020) BWP: Birds of the Western Palearctic app. NatureGuides Ltd.

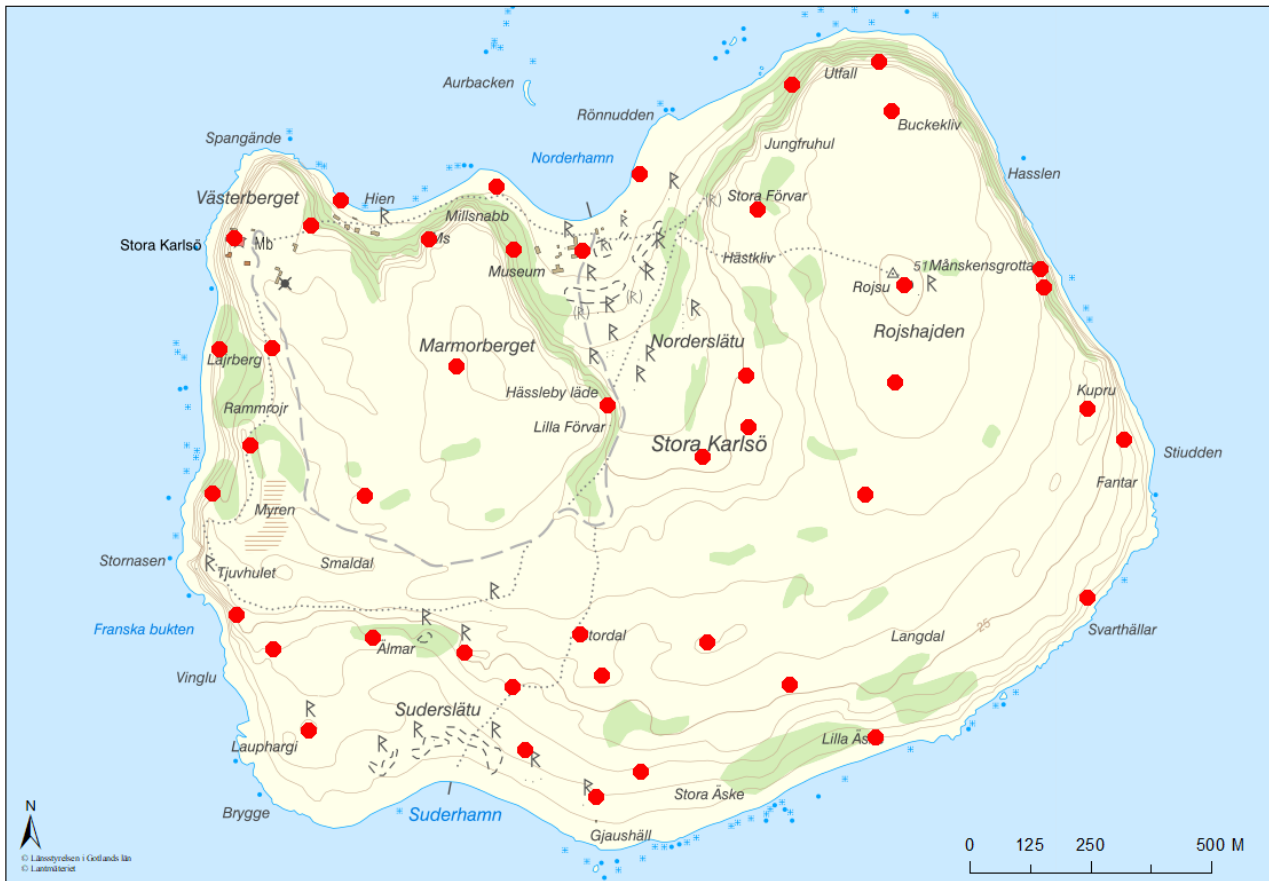
Järnsparv *Prunella modularis* - 3 par (2013: 0, 2005: 0, 1998: 0, 1984–85: 0)

Arten är vanligt förekommande under sträckperioder men har aldrig konstaterats häcka på ön förut. En flygg unge sågs i Langdal och två andra aktiva revir hittades. Det gjordes observationer kring Fyrträdgården även i maj 2020 som tyder på ett revir det året.

Sädesärta *Motacilla alba* - 44 par (2013: 19, 2005: 17, 1998: 12, 1984–85: 12)

Sädesärta har haft en kraftig ökning jämfört med tidigare inventeringar. Arten är svårinventerad eftersom den anländer tidigt, sjunger sällan och är ganska anonym i samband med häckningen. Många gånger slogs man av hur vanlig sädesärta är på ön när en rovfågel eller en kråka flög förbi och som från ingenstans fick flera irriterade sädesärlor efter sig. Många av paren lokaliserades redan i maj men den slutliga siffran baseras framförallt på matande eller varnande föräldrar samt flygga ungar i juni, innan kullarna börjar röra på sig allt för mycket. Trenden i landet är långsamt minskande så ökningen på Stora Karlsö beror troligen på förändringar av biotopen och födotillgången på ön. Skillnader mellan inventerare och tolkningar skall inte heller underskattas med svåra arter som sädesärta.

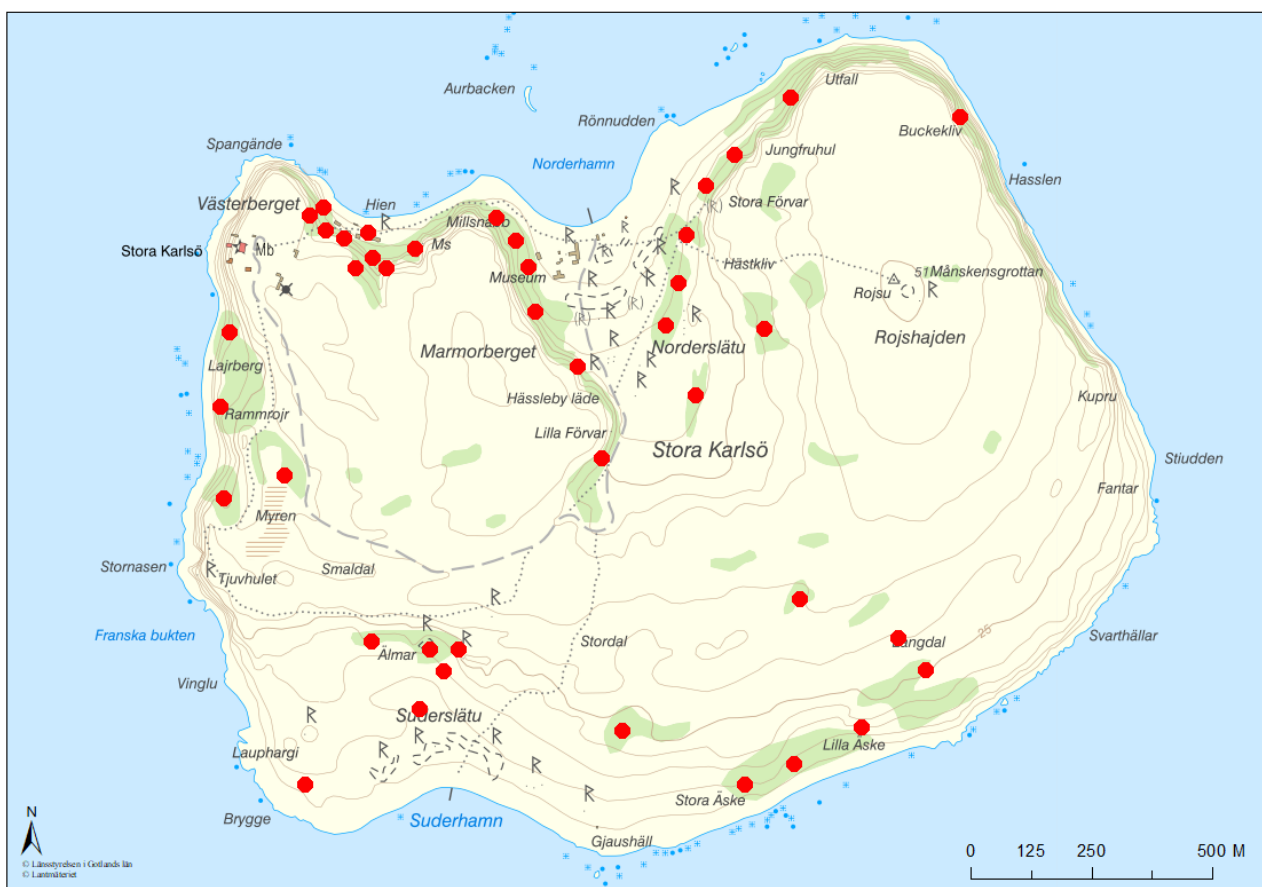
Skärpiplärka *Anthus petrosus* - 16 par (2013: 16, 2005: 13, 1998: 13, 1984–85: 15)

Karlsöarna utgör de viktigaste häckningsområdena för skärpiplärka på Gotland. 16 par konstaterades på Stora Karlsö under 2021 vilket är väl i linje med resultaten från 1984 till 2013. Arten har inventerats årligen även 2015–2019 och antalet par har uppskattats ligga mellan 16 och 20 par men med kommentar om att det kan beräknas finnas ca 30 par på ön. De senaste åren har man dock inte besökt fågelskyddsområdet och osäkerheterna med dessa uppskattningar kan vara stora. Årets inventering bedöms täcka samtliga häckande par. Lyckad häckning i form av matande föräldrar eller flygga ungar konstaterades på 13 revir.

Bofink *Fringilla coelebs* - 41 par (2013: 25, 2005: 16, 1998: 14, 1984–85: 9)

Bofink verkar vara beroende av högre träd vilka successivt ökat på ön sedan första inventeringen och den ökande trenden för arten kan möjligen förklaras med just detta. Ökningen från 25 par år 2013 är dock så pass betydande att även andra orsaker kan tänkas ligga bakom förändringen.

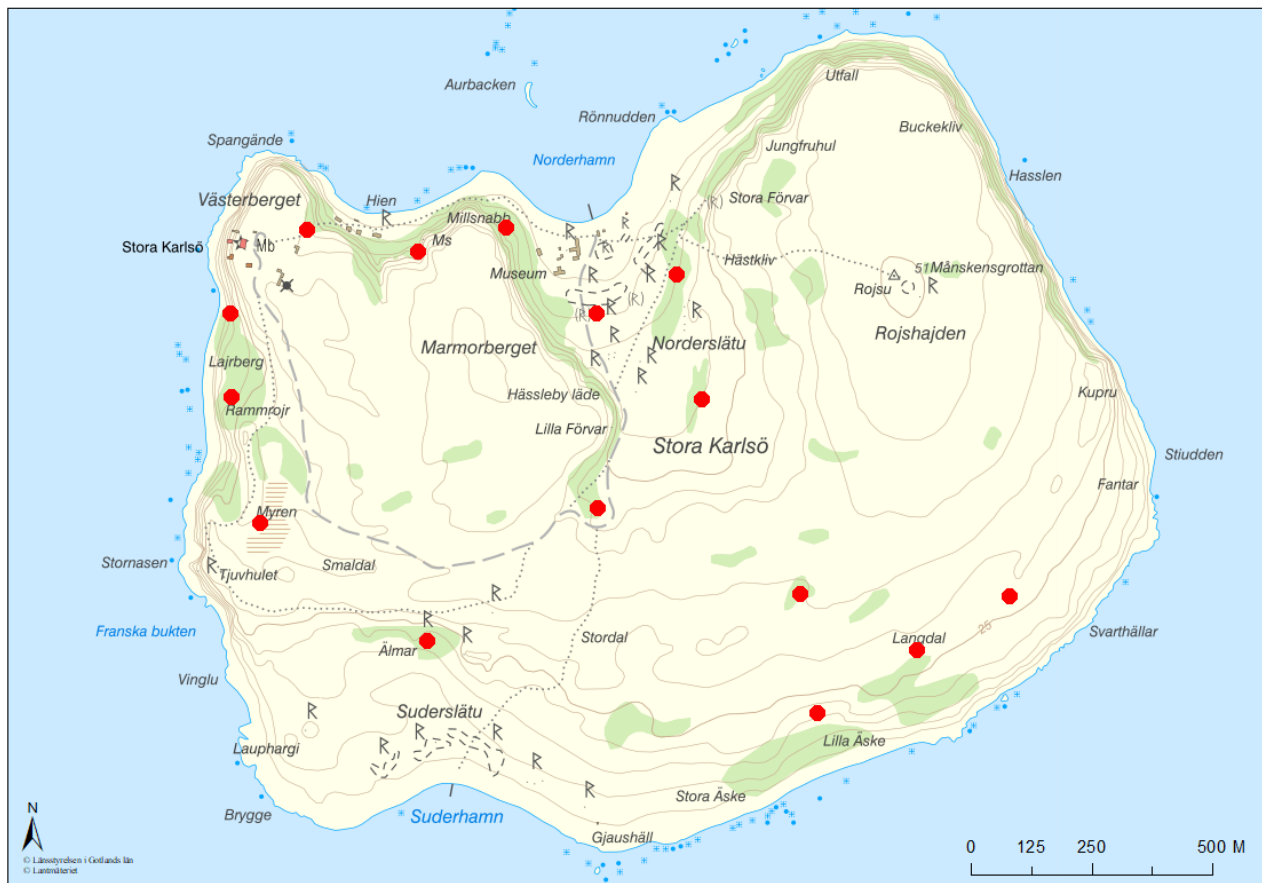

Rosenfink *Carpodacus erythrinus* - 0 par (2013: 7, 2005: 19, 1998: 16, 1984–85: 13)

En tidigare karaktärsart för Stora Karlsö håller på att försvinna som häckfågel. Den svenska populationen var som starkast under första halvan av 90-talet men har minskat kraftigt sen dess. Rosenfink har inventerats årligen på ön från och med 2015 och fyra till fem sjungande hanar har noterats. Revirsjungande rosenfinkar kan röra sig över stora ytor men även med generösa tolkningar fanns inga permanenta revir 2020–2021.

Grönfink *Chloris chloris* - 15 par (2013: 25, 2005: 15, 1998: 8, 1984-85: 6)

Efter 25 par år 2013 beräknades parantalet återigen ligga på samma nivå som 2005, innan svampinfektionen trichomonosis drabbade det svenska grönfinksbeståndet hårt. Den svenska populationen ligger fortfarande på relativt låga nivåer efter sjukdomen²⁵. Grönfink är en av öns svåraste arter att inventera och årets siffra kan därmed vara felaktig åt båda hållen. Fåglarna spelflyger ibland över stora områden och bildar små grupper av flera par utan att verka bry sig mycket om revirgränser under häckningssäsongen.

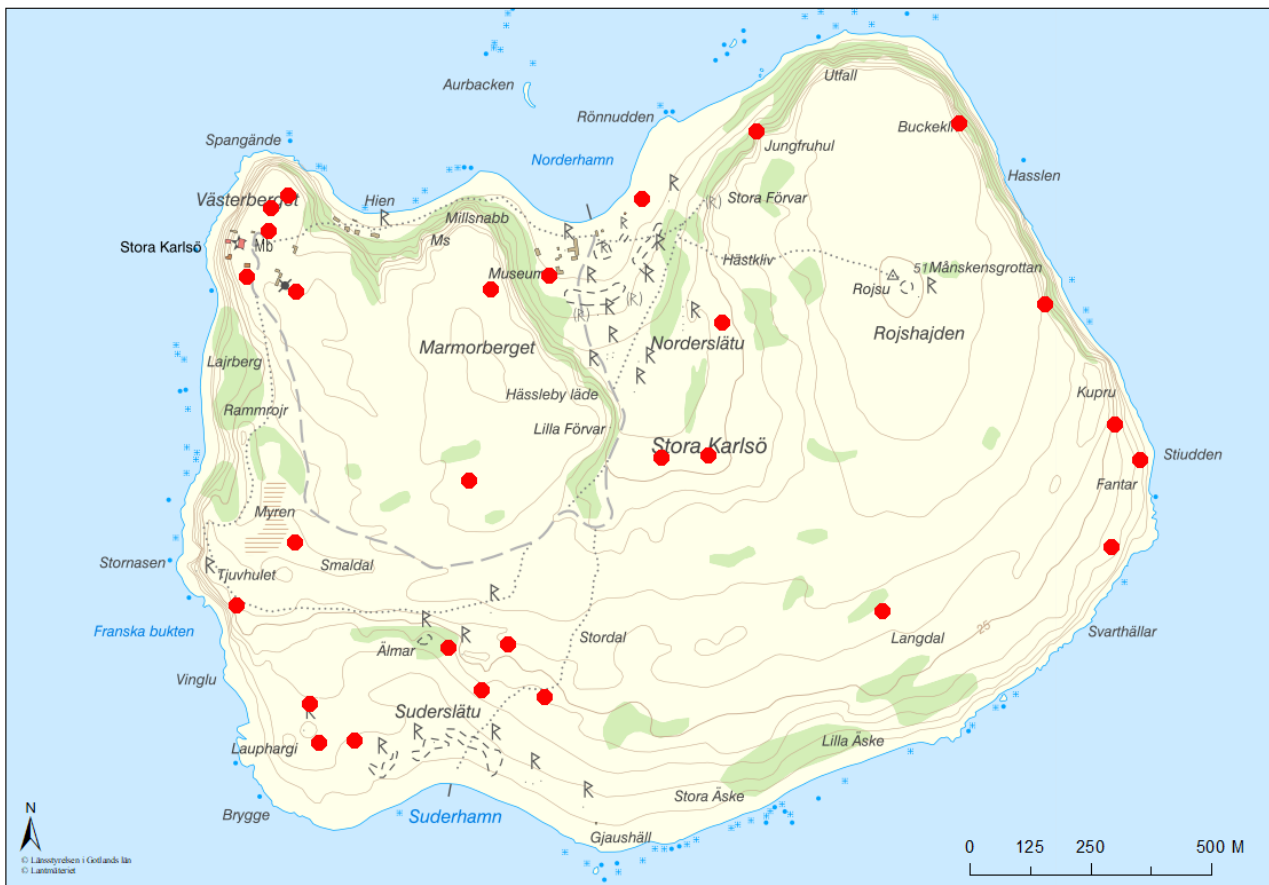

²⁵ Green, M., Haas, F. & Lindström, Å. 2019. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2018. Rapport, Biologiska institutionen, Lunds universitet. 92 pp.

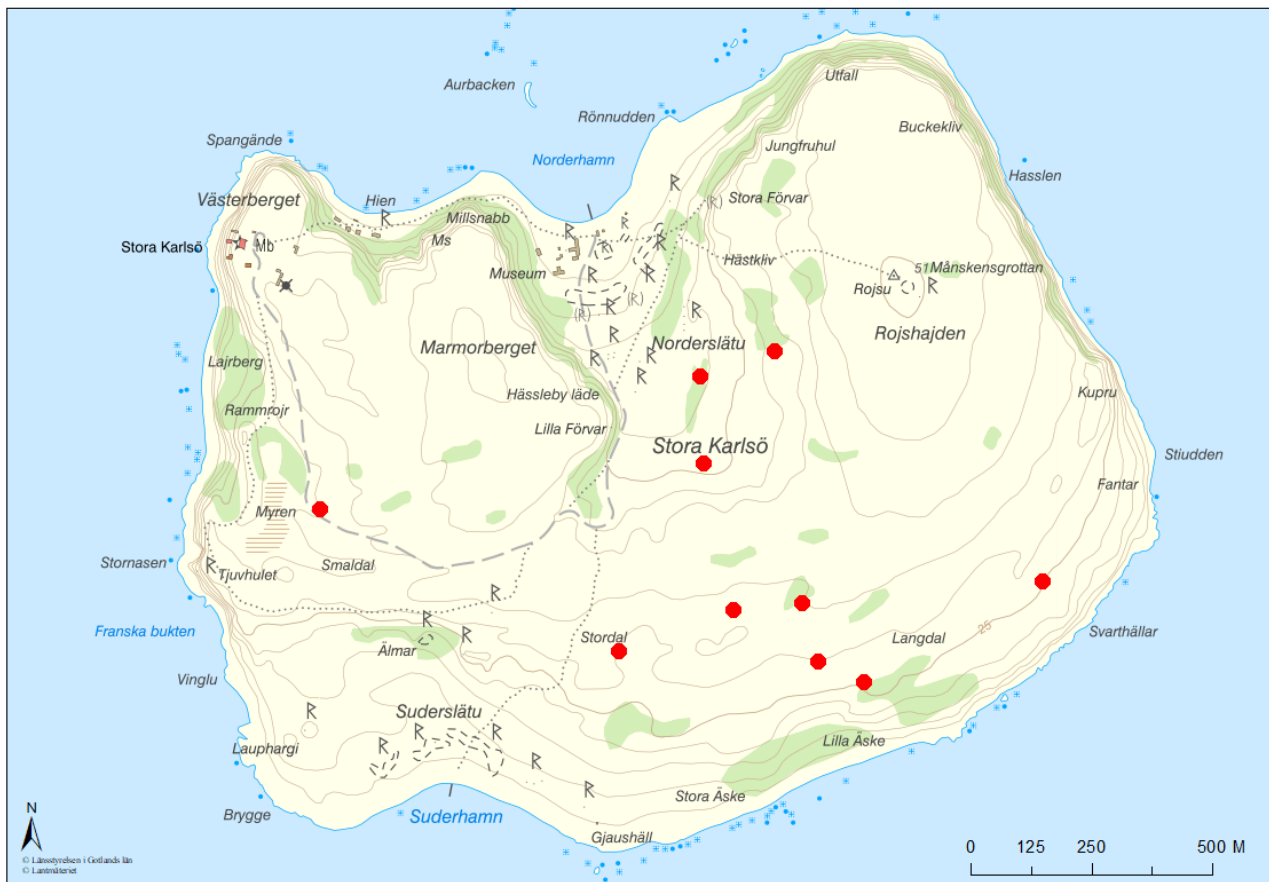
Hämpling *Linaria cannabina* - 28 par (2013: 16, 2005: 10, 1998: 9, 1984–85: 5)

Likt grönfinken är arten svårinventerad och parantalet byggs mycket på matande föräldrar i början av juni. De första flygga ungarna sågs den 18 juni. Trots osäkerheterna verkar ökningen vara verklig, vilket också får stöd av den ökande trenden nationellt.

Gulspurv *Emberiza citrinella* - 10 par (2013: 26, 2005: 15, 1998: 8, 1984–85: 7)

Gulspurv har länge minskat i hela landet och den tidigare ökningen av arten på Stora Karlsö har vänt tydligt neråt.

Reflektioner och synpunkter gällande fågelskydd och metodik

Stora Karlsö är unikt ur ett Östersjöperspektiv. Årets inventeringsresultat visar att det nu häckar fler fåglar än vad som någonsin har dokumenterats på Stora Karlsö förut. Många arter som minskar i Sverige ökar på Stora Karlsö, vilket är värt att uppmärksamma. En kombination av väl avvägda naturvårdsinsatser samt att grisslorna göder hela ö-ekosystemet kan vara en del av faktorerna bakom detta²⁶.

Det ökade antalet häckande fåglar på ön har lett till att många fåglar häckar närmare gränserna eller utanför fågelskyddet som bildades under annorlunda förutsättningar. Detta är mest påtagligt i Hien och på Suderslätt. Arter som till stor del häckar även utanför fågelskyddet har också ökat.

Man kan bara spekulera i varför ejdern inte har minskat på Stora Karlsö som i övriga Östersjön. En tänkbar förklaring kan vara att det, förutom de senaste två åren, har varit relativt låg predationstryck jämfört med övriga Östersjön där båda landlevande rovdjur och havsörnens framgång tros ha en stor påverkan. Med tanke på, den från övriga Östersjön avvikande utvecklingen på Stora Karlsö, vore det intressant med noggrannare uppföljning av den lokala ejderpopulationen. Detsamma gäller även svärta och silltrut.

Det är även intressant att vidare analysera arter som det har gått sämre för på senare år exempelvis höksångare och silvertärna. En del arter är beroende av holkar uppsatta på ön vars kondition troligen kommer att påverka tillgång till häckningsplatser framöver.

Metodikerna kan utvecklas på följande sätt:

- inventeringsmetodikerna som har följts är inte anpassad för den speciella miljön på Stora Karlsö (flera svåra arter såsom hämpling, grönfink, sånglärka, sådesärta)
- tidigare räkning av ejder
- genomgång av skarvkolonin så tidigt som möjligt efter att fåglarna har lämnat
- utveckla en metodik för att inventera skogsduva

---

²⁶ Forskningen har visat kopplingen mellan sillgrisslekolonin och hussvalor. Detta kan eventuellt också gälla andra insektivorer och kanske också uppväxtmiljöer för ejderungar etc. (Jonas Hentati-Sundberg, mailledes)

Övriga fågelobservationer på Stora Karlsö 2020–2021

Under inventeringsarbetet 2021 (28 april-24 augusti) och säsongen 2020 (25 april-19 juli) gjordes en del observationer på fågelarter och individer som inte häckar på ön men kan vara intressanta i olika sammanhang. En del av dessa kan beröra framtida eller historiska häckningsarter vars förekomst är värdefullt att dokumentera för framtiden. Öns betydelse som rastlokal och sträckled mellan Öland och Gotland är kanske mindre känt jämfört med öns häckande fåglar. Även en del arktiska gäss, änder, lommar och vadare kan under vissa dagar ses i betydande mängder. Vissa observationer är intressanta för fågelintresserade som har besökt eller kommer att besöka Stora Karlsö.

Ingen standardiserad metod för hur dessa data samlades in användes utan rapporten ger endast en fingervisning på vad som kan ses på Stora Karlsö och när. För talrika rastare så som flera arter tättingar är siffrorna en totalsumma av dagsiffror av individer som bedömdes vara icke häckande. De allra flesta observationer är mina egna eller gjorda av andra personer som jobbade på ön. För mer sällsynta arter har kompletterande uppgifter från motsvarande period hämtats från Artportalen (SLU, ArtDatabanken, 2021). De rapporterade siffrorna berör rastande fåglar om inte annat anges.

Sträckriktning anges med stora bokstäver; N = Nord, O = Ost, NO = Nordost osv.

Ålder anges antingen i kalenderår; 1k = född under samma år, 2k = född året innan, 2k+ = född året innan eller tidigare osv, eller i dräkt; juvenil, subadult och adult.

Prutgås *Branta bernicla*

2020: 21–29 maj 1083 sträckande NO. 29 maj -1 juni 1 rastande.

2021: 17–31 maj 602 sträckande NO.

Kanadagås *Branta canadensis*

2020: 14 maj 1 ex.

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

2021: 1 maj–11 juni 66 063 sträckande O-NO (inklusive obestämda gäss). 24 augusti 2 rastande.

Grågås *Anser anser*

Ruggande grågäss samlas på öns sydsida i början av sommaren.

2020: 10 juni 234 ex.

2021: 11 juni 440 ex. 24 augusti 23 sträckande SV.

Sädgås *Anser fabalis*

2021: 1–10 maj 43 sträckande NO.

Bläsgås *Anser albifrons*

2021: 29 april–17 maj 52 sträckande NO. 11 juni 2 2k sträckande NO.

Knölsvan *Cygnus olor*

2021: 1–27 maj 14 sträckande.

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

2021: 1 maj 1 sträckande NO.

Sångsvan *Cygnus cygnus*

2020: 10 juni 1 2k rastande i Suderhamn.

2021: 1 maj 2 sträckande NO. 20 maj 4 2k sträckande SV, rastade kort vid Aurbacken.

Årta *Anas querquedula*

2020: 28 april ett par, Norderhamn.

Skedand *Anas clypeata*

2021: 13 maj 1 hane sträckande SV.

Stjärtand *Anas acuta*

2021: 24 augusti 2 sträckande V.

Kricka *Anas crecca*

2021: 28 april–19 maj 23 rastande, 27 sträckande NO. 6 juni 2 och 23 augusti 3 rastande.

Vigg *Aythya fuligula*

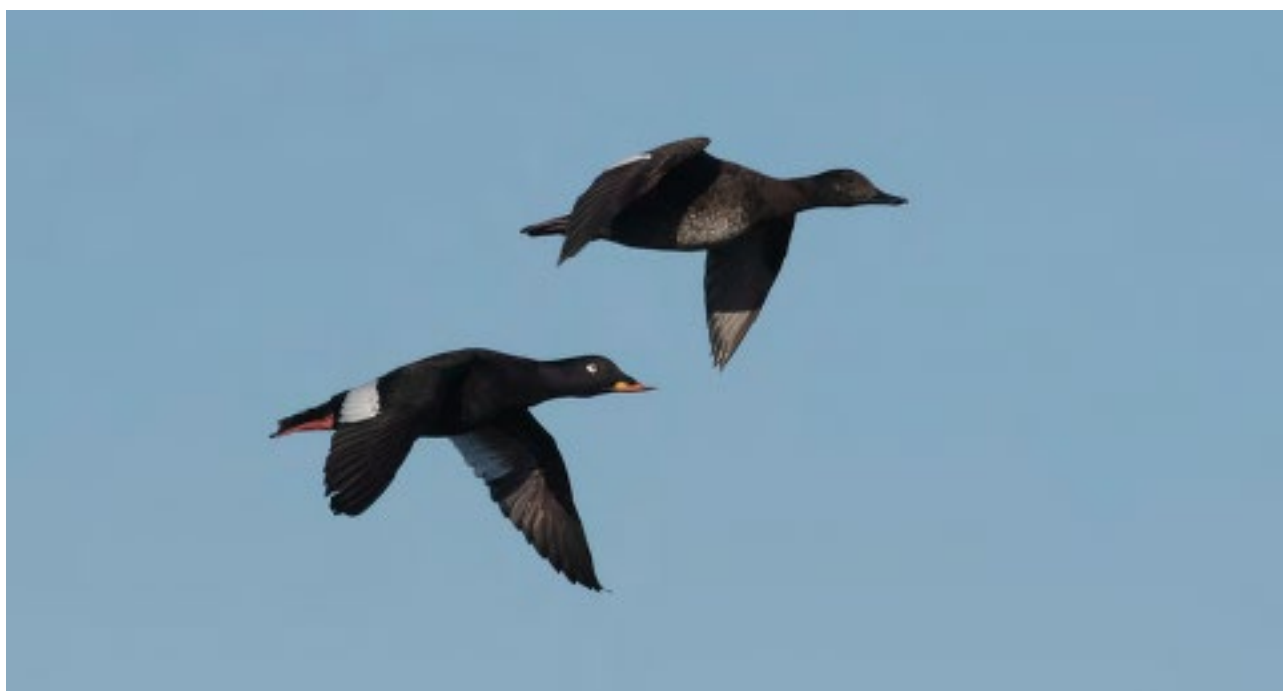
2021: 2–18 maj 8 sträckande NO.

Ejder *Somateria mollissima*

2021: 29 april–24 maj 148 sträckande NO.

Svärta *Melanitta fusca*

2021: 1 maj–1 juni 433 sträckande NO, 30–31 juli 3 honor och 98 1k, Norderhamn.

Sjööorre *Melanitta nigra*

2021: 29 april–10 juni 1353 sträckande NO.

Alfågel *Clangula hyemalis*

2020: 1 hane översomrande (med bruten vinge).

2021: 1–3 maj 55 sträckande NO. 16 maj ett par, 18 maj 3 hanar rastande.

Knipa *Bucephala clangula*

2020: 27 maj–11 juni 5 2k+, 3 juli 1 1k.

2021: 28–29 april 7 rastande. 18 maj–1 juni 5 sträckande SV, 5 rastande. 10 juli 1 ad, 1 1k rastande.

Småskrake *Mergus serrator*
2021: 1–24 maj 89 sträckande.

Nattskärre *Caprimulgus europaeus*
2020: 23 maj–5 juni 5 ex.
2021: 11 maj–3 juni 3 ex.

Tornseglare *Apus apus*
2021: 11 maj–3 juni 1262 sträckande NO, varav 1028 den 25 maj. 5 juli 120 födosökande.

Gök *Cuculus canorus*
2021: 20–26 maj 5 ex.

Tamduva *Columba livia*
2021: 20 maj–3 juni sågs en polsk brevduva, 23 juni en omärkt 1k.

Ringduva *Columba palumbus*
2021: 29 april–16 juni 415 ex varav ca 200 sträckande V.

Turkduva *Streptopelia decaoto*

2021: 13–18 maj 2 ex. 3 juni 1 spel/sång.

Trana *Grus grus*

2021: 29 april–31 maj 22 sträckande, 25 maj 3 rastande, Röjsu hajd.

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

2021: 7 maj 1 sträckande NO.

Strandskata *Haematopus ostralegus*

2021: 1–30 maj 58 sträckande NO.

Skärfläcka *Recurvirostra avosetta*

2020: 22 maj 2 förbiflygande.

2021: 21 maj 1 sträckande.

Tofsvipa *Vanellus vanellus*

2021: 2 maj 3 sträckande NO, 11 maj–20 juli 59 sträckande SV, 1 rastande.

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

2021: 2–8 maj 57 sträckande NO, 23–24 augusti 1 rastande.

Kustpipare *Pluvialis squatarola*

2020: 20–31 maj 454 sträckande NO.

2021: 31 maj–2 juni 88 sträckande NO.

Större strandpipare *Charadrius hiaticula*

2021: 17 maj–1 juni 6 sträckande NO. 23 augusti 10 rastande.

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

2021: 8 maj 1 sträckande NO, 5 juli 1 sträckande V.

Småspov *Numenius phaeopus*

2020: 17 juni–15 juli 3 sträckande SV, 1 rastande.

2021: 2–13 maj 253 sträckande NO. 6–10 juli 5 rastande.

Storspov *Numenius arquata*

2020: 17–29 juni 21 sträckande SV.

2021: 30 april–2 maj 61 sträckande NO, 10–23 juni 99 sträckande SV.

Myrspov *Limosa lapponica*

2020: 9–29 maj 188 sträckande NO.

2021: 8 maj 77 sträckande NO.

Roskarl *Arenaria interpres*

2021: 8–22 maj 4 och 23 augusti 1 rastande.

Kustsnäppa *Calidris canutus*

2020: 21–31 maj 466 sträckande NO.

2021: 31 maj 119 sträckande NO.

Brushane *Calidris pugnax*

2020: 24–26 juni 4 hanar rastande.

2021: 1–18 maj 4 sträckande NO. 17 maj 1, 22 juni 2 och 24 augusti 1 rastande.

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

2020: 18–19 juli 4 rastande.

Mosnäppa *Calidris temminckii*

2020: 21–29 maj 8 sträckande N. 16–18 juli 4 rastande.

2021: 11 maj 1 rastande. 18 maj 1 sträckande N.

Sandlöpare *Calidris alba*

2021: 24 augusti 2 1k rastande, Brygge.

Kärrensäppa *Calidris alpina*

2020: 21 maj 510 sträckande NO. 29 juni–19 juli min 89 rastande.

2021: 17 maj 2, 26 maj 1, 5 juli 2 och 23 augusti 2 rastande.

Morkulla *Scolopax rusticola*

2020: 28 april 1 ex.

Dvärgbeckasin *Lymnocyptes minimus*

2021: 8–9 maj 1 ex, Myren.

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*

2021: 30 april 1 rastande. 24 augusti 1 sträckande V.

Drillsnäppa *Actitis hypoleucos*

2020: 16–19 juli 4 ex.

2021: 7–24 maj 10, 4–6 juli 5 och 23–24 augusti 25 ex.

Skogssnäppa *Tringa ochropus*

2020: 17 juni 1 sträckande SV, 18–19 juli 1 rastande.

2021: 5 juni 2 sträckande SV. 11 juni 1 och 23 augusti 5 rastande.

Grönbena *Tringa glareola*

2020: 28 april–21 maj 6 ex, 16 juni 1 sträckande SV.

2021: 29 april–10 maj 3 sträckande NO. 22–23 juni 2 sträckande SV, 4–6 juli 2 rastande.

Svartsnäppa *Tringa erythropus*

2021: 13 maj 1 sträckande NO. 21 juni 1 sträckande SV, 23 augusti 1 rastande.

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*

2020: 25 juni–19 juli 7 rastande.

2021: 9 maj 1 rastande, 10 maj 1 sträckande NO, 22 juni–10 juli 2 sträckande SV, 5 rastande. 23–24 augusti 7 rastande.

Vadare Charadriiformes

Arktiska vadare kunde ses i stora antal 2020. Flockarna består ofta av flera arter och ses på långa avstånd och artbestämningen blir omöjlig.

2020: 21–29 maj 3771 sträckande NO.

2021: 1 maj–2 juni 127 sträckande NO.

Skrattmå *Chroicocephalus ridibundus*

2021: 16 maj 60 rastande, Norderhamn. 22 juni 37 sträckande SV.

Dvärgmå *Hydrocoloeus minutus*

2021: 11 maj 1 2k sträckande N.

Fiskmås *Larus canus*

2021: 20 maj 210 2k, Aurbacken.

Kaspisk trut *Larus cachinnans*

2020: 6 maj–19 juli ca 20 rastande, varav 6 1k. Första ungfågeln sågs 27 juni vilket är ett av de tidigaste fynden i landet.

2021: 2 maj–10 juli sågs uppskattningsvis 35 olika individer och 23–24 augusti 3. Den 2 maj sågs en 3k-fågel som var färgmärkt som bounge i Ukraina. En 5k-fågel sågs i trutkolonin på Rönnudden den 26 maj. Arten har inte dokumenterats som häckfågel i Sverige men den expanderar västerut och häckar relativt talrikt i länderna i sydöstra Östersjön, ofta i blandkolonier med gråtrut.

Tundratrut *Larus heuglini*

2021: två kandidater sågs, 8, Brygge och 11 maj, Aurbacken, båda 2k. Arten är svårbestämd och inga fynd är godkända för publicering i landet än så länge.

Skräntärna *Hydroprogne caspia*

2020: juni 1 ex.

2021: 19 maj–24 juni 5 ex.

Kentsk tärna *Thalasseus sandvicensis*

2020: 29 maj–15 juli fyra fynd av 9 ex.

2021: 29 april–10 juli sågs arten nästan dagligen med 1–6 ex. 23–24 augusti 10 rastande.

Småtärna *Sternula albifrons*

2020: 27 april & 25 juni 1 ex.

Fisktärna *Sterna hirundo*

2020: sågs regelbundet 25 maj–26 juni.

2021: 1–25 maj 10 sträckande NO, 8 maj–10 juli ca 20 ex. 23–24 augusti 6 ex.

Silvertärna *Sterna paradisaea*

2021: 1–2 maj 6 sträckande NO.

Fisk-/silvertärna *Sterna hirundo/paradisaea*

2021: 1–17 maj 385 sträckande NO.

Svarttärna *Chlidonias niger*
2021: 10 maj 2 sträckande SO.

Kustlabb *Stercorarius parasiticus*
2020: 25 april & 9 maj 1 sträckande NO.
2021: 28 april–14 maj 3 sträckande NO. 19–21 maj 3 födosökande.

Smålom *Gavia stellata*
2020: 21–22 maj 15 sträckande NO.
2021: 1 maj–2 juni 97 sträckande NO.

Storlom *Gavia arctica*
2020: 20–27 maj 2573 sträckande NO.
2021: 29 april–3 juni 563 sträckande NO.

Vitnäbbad islom *Gavia adamsii*
2020: 27 maj 1 2k+ sträckande NO.

Havssula *Morus bassanus*
2020: 12 juni 1 subad förbiflygande.
2021: 8 maj 1 ad rastande.

Gråhäger *Ardea cinerea*
2021: 29 april–10 juni 9 sträckande, 10 rastande.

Ägretthäger *Ardea alba*
2020: 26 april 2 sträckande NV, 24 maj 1 sträckande NO.
2021: 24 juni 1 sträckande S och 23 augusti 1 sträckande NO (sedd från båten).

Fiskgjuse *Pandion haliaetus*

2020: 21 maj 1 sträckande O.

2021: 8 maj–10 juni 11 sträckande. 5 juni sågs en fågel som var ringmärkt som bounge i södra Finland 2019. 24 augusti sågs en 1k med gul färgring sträckande V.

Bivråk *Pernis apivorus*

2020: 21 maj–5 juni 3 sträckande.

2021: 22 maj–5 juli 5 sträckande.

Kungsörn *Aquila chrysaetos*

2020: 25–27 april 1 subad, 24 maj 1 subad.

2021: 29 april–3 maj 1 3k.

Sparvhök *Accipiter nisses*

2021: 3–27 maj 9 ex. 23–24 augusti 3 rastande.

Duvhök *Accipiter gentilis*

2020: 14 maj 1 ad hane förbiflygande.

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

2020: 12–21 maj 3 sträckande.

2021: 22 maj 1 och 5 juli 1 sträckande.

Blå kärrhök *Circus cyaneus*

2021: 18 maj 1 ex.

Ängshök *Circus pygargus*

2020: 20 maj 1 2k hona. Samma individ (fotojämförelse) sågs på Gotland redan i början av maj och återigen efter vistelsen på Stora Karlsö.

2021: 3 juni 1 2k hane sträckande SO.

Röd glada *Milvus milvus*

2021: 22 maj 1 sträckande V, 24 juni 4 2k sträckförsök.

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Höga antal havsörn, framför allt subadulta fåglar trivs på ön numera. Som mest sågs 33 ex samtidigt under 2020. Siffrorna var något lägre 2021.

Fjällvråk *Buteo lagopus*

2020: 5 maj 1 sträckande O.

2021: 1 maj 1 sträckande O.

Ormvråk *Buteo buteo*

2020: 10–12 juni 1 2k.

2021: 28 april–24 juni 8 ex.

Hornuggla *Asio otus*

2020: 4 maj 1 ex.

Jorduggla *Asio flammeus*

2020: 21 maj 1 sträckande NO.

2021: 11 maj–7 juli sågs 1 ex vid minst tio tillfällen. Sträckande fåglar sågs 1 och 14 maj.

Göktyta *Jynx torquilla*

2020: 4 maj–9 juni 2 ex.

2021: 2–14 maj 3 ex.

Större hackspett *Dendrocopus major*

2021: 30 april–16 maj 3 ex.

Tornfalk *Falco tinnunculus*

2020: 4 maj–12 juni 1 sträckande, 3 rastande.

2021: 28 april–7 juni 8 sträckande och ca 8 rastande. 23 augusti 1 rastande.

Stenfalk *Falco columbarius*

2020: 4 maj och 20 maj 1 sträckande.

2021: 29 april 1 och 25 maj 1 sträckande.

Lärfalk *Falco subbuteo*

2020: 22 maj 2 sträckande, 1–30 juni sågs 1–2 ex nästan dagligen.

2021: 29 april–7 juni 9 sträckande. 13 maj–10 juli sågs rastande/födosökande lärfalkar vid 10 tillfällen.

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*

2020: 28 april–7 maj 1ad, 1 2k rastande.

2021: 1–3 maj 1 2k rastande, 13 maj 1 3k rastande, 14 maj 1 2k sträckande O.

Törnskata *Lanius collurio*

2021: 11 maj–3 juni 52 rastande, som mest 11 ex den 11 juni.

Sommargylling *Oriolus oriolus*

2021: 18 maj 2 varav en sträckte ut mot NV, 1 juni 2 rastande.

Kaja *Corvus monedula*

2021: 28 april–26 maj 19 ex.

Råka *Corvus frugilegus*

2020: 26 april–14 maj 2 ex.

2021: 29 april–13 maj 8 ex.

Kråka *Corvus corone cornix*

2021: 13–19 maj 8 sträckande.

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

2020: 26–28 april 15 ex.

2021: 22 maj 1 ex.

Svartmes *Periparus ater*

2021: 29 april 1 ex.

Blåmes *Cyanistes caeruleus*

2021: 11 maj 3 sträckande.

Trädlärka *Lullula arborea*

2020: 14 maj 1 ex.

2021: 30 maj 1 spel/sång.

Backsvala *Riparia riparia*

2021: 8–27 maj 7 rastande.

Grönsångare *Phylloscopus sibilatrix*

2021: 9–25 maj 15 rastande.

Bergtajgasångare *Phylloscopus humei*

2020: 28–29 april 1 rastande, Bergshyddan. Andra fyndet för Stora Karlsö och fjärde rena vårfyndet i Sverige.

Lövsångare *Phylloscopus trochilus*

2021: 28 april–11 maj 565 rastande. Efter det rastade fortsatt stora mängder men det höga parantalet av häckande fåglar försvårar tolkningar.

Gransångare *Phylloscopus collybita*

2021: 28 april–7 maj 61 rastande.

Sävsångare *Acrocephalus schoenobaenus*

2020: 28 april–4 maj 2 ex.

2021: 11 maj–2 juni 10 ex.

Busksångare *Acrocephalus dumetorum*

2020: 29 maj–3 juni 2 ex.

2021: 2 juni 3 ex.

Rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*

2020: 24 maj–13 juni 3 ex.

2021: 15 maj–22 juni 12 ex.

Kärrsångare *Acrocephalus palustris*

2021: 23 maj–3 juni ca 8 ex.

Stäppsångare *Iduna caligata*

2020: 13 juni 1 ex, Norderhamn. Ny art för Stora Karlsö och det 38:nde fyndet i Sverige.

Härmsångare *Hippolais icterina*

2021: 13–27 maj 12 ex.

Gräshoppsångare *Locustella naevia*

2021: 2 ex: 11 och 17 maj.

Svarthätta *Sylvia atricapilla*

2021: 28 april–2 juni 110 ex.

Trädgårdssångare *Sylvia borin*

2021: 12 maj–7 juni 95 ex.

Ärtsångare *Curruca curruca*

2021: 2 maj–2 juni 157 ex.

Törnsångare *Curruca communis*

2021: 10–13 maj 16 ex.

Kungsfågel *Regulus regulus*

2021: 28 april–15 maj 140 ex.

Gärdsmyg *Troglodytes troglodytes*

2021: 28 april–12 maj 7 ex, 23–24 augusti 2 ex.

Ringtrast *Turdus torquatus*

2020: 4 maj 1 hona, 10 maj 1 hona, 20 maj 1 hona.

2021: 28 april 1 hane, 23 maj 1 hona.

Björktrast *Turdus pilaris*

2021: 29 april–28 maj 21 ex.

Rödvingetrast *Turdus iliacus*

2021: 28 april–11 maj 18 rast, 16 maj–10 juli 1 2k vingskadad, Myren.

Taltrast *Turdus philomelos*

2021: 28 april–14 maj 173 ex.

Dubbeltrast *Turdus viscivorus*

2021: 28 april–7 maj 7 ex.

Grå flugsnappare *Musicapa striata*

2021: 10 maj–10 juni 405 ex, som mest 80 den 27 maj. 23 augusti 1 ex.

Rödhake *Erithacus rubecula*

2021: 28 april–27 maj 400 ex. 10 juli 2 1k, trots ingen häckning konstaterades på ön.

Blåhake *Luscinia svecica*

2020: 7–20 maj 4 ex.

2021: 10–22 maj 6 ex.

Mindre flugsnappare *Ficedula parva*

2020: 21 maj 1 ex, 2 juni 1 ex.

2021: 10–27 maj 6 ex.

Svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*

2021: 1 maj–2 juni 106 ex, 24 augusti 1 ex.

Halsbandsflugsnappare *Ficedula albicollis*

2021: 9–25 maj 26 ex. En ringmärkt 2k hane sjöng i fyra dagar, Älmar.

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*

2021: 28 april–11 juni 10 ex.

Rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*

2021: 28 april–2 juni 137 ex, 23 augusti 1 ex.

Buskskvätta *Saxicola rubetra*

2021: 30 april–5 juni 86 ex.

Svarthakad buskskvätta *Saxicola rubicola*

2020: 19 maj 1 2k hane, Norderslätt.

Gulärta *Motacilla flava*

2021: 8–31 maj 137 ex, 23–24 augusti 10 ex.

Citronärta *Motacilla citreola*

2020: 4 maj 1 hona rastande, Myren, 24 maj 1 honfärgad, Stornasar, 22 juni 1 hane, Brygge.

Forsärta *Motacilla cinerea*

2020: 15–16 juni 1 1k.

Större piplärka *Anthus richardi*

2021: 9 maj 1 ex, Norderslätt. Vårobservationer av arten är ovanliga i Sverige.

Fältpiplärka *Anthus campestris*

2020: 7 maj 1 ex, Norderslätt.

2021: 16 maj 1 ex, Norderhamn.

Ängspiplärka *Anthus pratens*

2021: 28 april–10 maj 43 ex.

Trädpiplärka *Anthus trivialis*

2021: 29 april–28 maj 54 ex, 23–24 augusti 2 ex.

Skärpiplärka *Anthus petrosus*

2021: 23 augusti 20 ex på sydsidan av ön.

Bofink *Fringilla coelebs*

2021: 9 maj 15 sträckande, 2 juni 5 sträckande.

Bergfink *Fringilla montifringilla*

2021: 28 april–22 maj 152 ex.

Stenknäck *Coccothraustes coccothraustes*

2020: 23 maj 1 ex.

2021: 9–23 maj 4 ex.

Domherre *Pyrrhula pyrrhula*

2021: 2 maj 1 hona.

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

2021: 18 maj–11 juli 16 ex.

Vinterhämppling *Linaria flavirostris*

2020: 26 april 2 sträckande NV, 6–7 maj 2 rastande.

Gråsiska *Acanthis flammea*

2021: 2–18 maj 25 ex.

Mindre korsnäbb *Loxia curvirostra*

2020: 24 maj–24 juni 38 ex.

2021: 9 maj 2 ex.

Steglits *Carduelis carduelis*

2020: 26 april 5 ex, 14 juni 1 1k.

2021: 28 april–27 maj 11 fynd av 1–4 ex.

Gulhämppling *Serinus serinus*

2020: 3 fynd av 3 ex: 21 & 26 maj samt 17 juli.

2021: 11 maj 1 hane.

Grönsiska *Spinus spinus*

2021: 28 april–11 juni 141 ex, 5 juli 1 sträckande.

Lappsparv *Calcarius lapponicus*

2021: 13 maj 1 hona, Marmorberget.

Sävspurv *Emberiza schoeniclus*

2021: 29 april–23 maj 6 ex.

Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN

Vi tar Gotland längre

- i dialog och med helhetssyn

Länsstyrelsen ska se till att regeringens och riksdagens beslut, som påverkar länet, får så bra effekt som möjligt. Länsstyrelsen är den mest mångsidiga av Sveriges myndigheter. Våra ansvarsområden och vår kompetens spänner över hela samhällsområdet.

Vi arbetar med:

- att ge råd och information
- att bedriva tillsyn och kontrollera att olika verksamheter följer lagar och riktlinjer
- att ge tillstånd, pröva överklaganden av kommunala beslut och sammanställa information
- att samordna länets krafter genom att ta initiativ till olika möten och aktiviteter
- att ge bidrag till verksamheter av olika slag.

Läs mer på www.lansstyrelsen.se/gotland